

KARAKTERISTIKE I PONAŠANJA RODITELJA KAO PREDIKTORI BAVLJENJA SPORTOM DJECE MLAĐE ŠKOLSKE DOBI

Andrić, Davor

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Kinesiology / Sveučilište u Zagrebu, Kineziološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:117:831907>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#) / [Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-26**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Kinesiology, University of Zagreb - KIFoREP](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

KINEZIOLOŠKI FAKULTET

(sveučilišni magistar kineziologije u edukaciji i jedrenju:

magistar kineziologije)

Davor Andrić

**KARAKTERISTIKE I PONAŠANJA RODITELJA
KAO PREDIKTORI BAVLJENJA SPORTOM
DJECE MLAĐE ŠKOLSKE DOBI**

diplomski rad 94/2024

Mentor:

Prof. dr. sc. Renata Barić

Zagreb, rujan 2024.

Ovim potpisima se potvrđuje da je ovo završena verzija diplomskog rada koja je obranjena pred Povjerenstvom, s unesenim korekcijama koje je Povjerenstvo zahtijevalo na obrani te da je ova tiskana verzija istovjetna elektroničkoj verziji predanoj u Knjižnici.

Mentor:

prof. dr. sc. Renata Barić

Student:

Davor Andrić

KARAKTERISTIKE I PONAŠANJA RODITELJA KAO PREDIKTORI BAVLJENJA SPORTOM DJECE MLAĐE ŠKOLSKE DOBI

Sažetak

Ovaj diplomski rad istražuje doprinos karakteristika i ponašanja roditelja u bavljenju sportom djece mlađe školske dobi, a poseban je naglasak stavljen na važnost roditeljske podrške kao ključnog čimbenika u poticanju djece na sportske aktivnosti. Problematika rada odnosi se na nedovoljnu uključenost djece mlađe školske dobi u sportske aktivnosti unatoč prepoznatoj važnosti tjelesne aktivnosti za njihov fizički, emocionalni i socijalni razvoj. Roditelji su često najvažniji promicatelji sportskih aktivnosti.

Cilj istraživanja je istražiti povezanost sportskog iskustva roditelja, njihove razine bavljenja sportom, njihove uključenosti i podrške s razinom bavljenja sportskim aktivnostima njihove djece mlađe školske dobi, kao i ispitati razlike u tim varijablama između majki i očeva.

Istraživanjem je utvrđeno da djeca čiji se roditelji bave rekreativnim aktivnostima dobivaju manju razinu emocionalne podrške nego djeca čiji se roditelji bave sportom na natjecateljskoj razini. Također je utvrđeno da su majke u većoj mjeri uključene u sportske aktivnosti djece nego očevi i to na svima ispitanim razinama – emocionalno, materijalno i operativno.

Ključne riječi: roditeljska podrška, sportske aktivnosti, djeca, uključenost roditelja

CHARACTERISTICS AND BEHAVIOR OF PARENTS AS PREDICTORS OF SPORTS PARTICIPATION IN YOUNGER SCHOOL-AGE CHILDREN

Abstract

This thesis explores the contribution of parental characteristics and behaviors to the sports participation of younger school-age children, with a particular emphasis on the importance of parental support as a key-factor in encouraging children to engage in sports activities. The issue addressed in the paper concerns the insufficient involvement of younger school-age children in sports activities, despite the recognized importance of physical activity for their physical, emotional, and social development. Parents are often the most important promoters of sports activities.

The aim of the research is to examine the connection between parents' sports experience, their level of sports involvement, their engagement and support, and the level of sports activities of their younger school-age children, as well as to investigate the differences in these variables between mothers and fathers.

The research found that children whose parents engage in recreational activities receive less emotional support than children whose parents participate in competitive sports. It was also found that mothers are more involved in their children's sports activities than fathers, on all examined levels – emotionally, materially, and operationally.

Keywords: *parental support, sports activities, children, parental involvement*

SADRŽAJ

UVOD.....	1
1. Utjecaj tjelesne aktivnosti na zdravlje	3
1.1. Uloga roditelja u promicanju sporta.....	6
1.2. Stupanj uključenosti roditelja u sportske aktivnosti djece	7
1.3. Roditeljska podrška djeci koja se bave sportskim aktivnostima	10
2. CILJEVI I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA	11
3. METODE RADA	12
3.1. Uzorak sudionika	12
3.2. Instrumenti	16
3.3. Postupak prikupljanja podataka	17
3.4. Metode obrade podataka	18
4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA.....	20
4.1. Razlike u razini sportske uključenosti djece s obzirom na različitost socio- demografskih karakteristika i odnosa prema sportskoj aktivnosti njihovih roditelja. ...	29
4.2. Razlike između majki i očeva u razini uključenosti u sportske aktivnosti djece.....	34
4.3. Razlike između majki i očeva u vrsti podrške kojoj pružaju svojoj djeci u bavljenju sportskim aktivnostima	36
5. RASPRAVA	39
5.1. Ograničenja istraživanja	45
6. ZAKLJUČAK.....	46
7. LITERATURA	48
PRILOZI.....	51
POPIS GRAFIKONA I TABLICA.....	56

UVOD

Bavljenje tjelesnom aktivnošću u mlađoj školskoj dobi ima značajne pozitivne učinke na zdravlje i dobrobit djece. Redovita tjelesna aktivnost doprinosi razvoju motoričkih vještina, jačanju mišića i kostiju te poboljšanju kardiovaskularnog zdravlja. Osim fizičkih prednosti, bavljenje sportom ima i pozitivan utjecaj na mentalno zdravlje djece, smanjuje simptome depresije i anksioznosti te poboljšava samopouzdanje i socijalne vještine (Janssen i LeBlanc, 2010). Prema smjernicama Svjetske zdravstvene organizacije, djeca trebaju provoditi najmanje 60 minuta umjerene do intenzivne tjelesne aktivnosti dnevno kako bi ostvarila ove zdravstvene benefite (WHO, 2020).

Jedna od ključnih prednosti redovitog bavljenja sportom kod djece je prevencija pretilosti i drugih zdravstvenih problema poput visokog krvnog tlaka i metaboličkog sindroma u odrasloj dobi. Istraživanja su pokazala da fizička aktivnost pomaže u regulaciji tjelesne težine, poboljšava metaboličke funkcije i smanjuje rizik od kroničnih bolesti u kasnijem životu (Strong i sur., 2005). Nadalje, tjelesna aktivnost utječe i na poboljšanje akademskih postignuća jer poboljšava kognitivne funkcije poput pažnje, koncentracije i brzine obrade informacija (Donnelly i sur., 2016).

S druge strane, nedostatak tjelesne aktivnosti može dovesti do ozbiljnih zdravstvenih problema. Djeca koja se ne bave sportom sklonija su pretilosti, što je povezano s nizom zdravstvenih komplikacija kao što su dijabetes tipa 2, povišeni kolesterol i kardiovaskularne bolesti (Janssen i LeBlanc, 2010). Osim fizičkih posljedica, nedostatak tjelesne aktivnosti može negativno utjecati i na mentalno zdravlje djece, jer povećava rizik od depresije, anksioznosti i niskog samopoštovanja (Biddle i Asare, 2011).

Roditelji imaju ključnu ulogu u poticanju svoje djece na bavljenje tjelesnom aktivnošću. Roditeljski stilovi, ponašanje i stavovi prema sportu mogu značajno utjecati na motivaciju djece za sudjelovanje u sportskim aktivnostima. Istraživanja pokazuju da roditeljska podrška, sudjelovanje i pozitivni primjeri mogu povećati razinu tjelesne aktivnosti kod djece, dok prekomjerna kontrola ili nedostatak podrške može imati suprotan učinak (Jago i sur., 2011).

Roditelji koji aktivno sudjeluju u fizičkim aktivnostima i rekreiraju se sa svojom djecom pružaju važan model zdravih navika i ponašanja, čime doprinose izgradnji trajnog interesa djece za sport (Loprinzi i Trost, 2010).

Drugim riječima, uloga roditelja u poticanju djece na sportsku aktivnost je značajna i može uvelike utjecati na formiranje zdravih navika kod djece. Stoga je važno razumjeti tu povezanost i imati jasne dokaze o tome kako bi mogli ciljano djelovati i razvijati strategije koje uključuju i roditelje da na različite načine potiču tjelesne aktivnosti kako bi se osigurala dugoročna psihofizička dobrobit djece. U ovom diplomskom radu će se razmotriti razina podrške koju majke i očevi pružaju svojoj djeci, odnosno karakteristike i ponašanja roditelja koji bi mogli pozitivno djelovati na početak bavljenja sportom i ustrajanje u bavljenju sportskim aktivnostima.

1. Utjecaj tjelesne aktivnosti na zdravlje

S obzirom na tematiku, važno je definirati što su tjelesni odgoj i tjelesna aktivnost te učinke tjelesne aktivnosti na organizam i tjelesno i psihološko zdravlje djece.

Hrvatska enciklopedija (2024) piše da je tjelesni odgoj dio općeg odgojno-obrazovnog procesa u kojem se tjelesnim vježbanjem sustavno utječe na konstituciju odgajnika; primjena smišljenih tjelesnih vježbi radi unaprjeđivanja motoričkih znanja, navika i sposobnosti. Tjelesni odgoj podiže radnu sposobnost, pruža razonodu i aktivni odmor te izgrađuje moralne i estetske vrijednosti. S tjelesnim odgojem započinje se od najranije dobi, npr. u školi kroz sate tjelesne i zdravstvene kulture, potom kroz izvannastavne i izvanškolske aktivnosti, a s odmakom godina i kroz samostalnu sportsku aktivnost unutar sportskih klubova. Caspersen i suradnici (1985) tvrde da pod tjelesnu aktivnost spada svaki pokret tijela koji je izveden aktivacijom skeletnih mišića, a čija aktivacija uzrokuje potrošnju energije izvan razine koja se troši u mirnome stanju.

Kamenjaš i suradnici (2016) pišu da postoje tri razine intenziteta tjelesne aktivnosti: niski, umjereni i visoki intenzitet. Tjelesne aktivnosti koje su srednjega intenziteta uočavaju se kod osoba koje teže dišu i količinu znojenja koja nije uobičajena, dok aktivnosti niskoga intenziteta ne donose zadihanost ili znojenje. S druge strane, prilikom obavljanja aktivnosti visokoga intenziteta doći će do iznimnoga znojenja i jako teške zadihanosti.

Tjelesna aktivnost, prema Bungić i Barić (2009) pomaže brojnim stanjima tijela, kako fizičkim, tako i psihičkim, odnosno tjelesna aktivnost smanjuje rizik za kardiovaskularne bolesti, rak debelog crijeva, osjećaj depresije i straha, smanjuje mast u tijelu i rizik za hipertenziju. Osim toga, prevenira i niz psiholoških poteškoća, poboljšava raspoloženje i sveukupno doprinosi kvaliteti života i mentalnom zdravlju. Lu i suradnici (2015) također navode da manjak tjelesne aktivnosti može povećati rizik za pojavu pretilosti, ateroskleroze, šećerne bolesti i depresije.

Iz prethodno navedenog proizlazi da manjak ili izostanak tjelesne aktivnosti može imati brojne negativne zdravstvene posljedice. Tjelesna aktivnost u ranim godinama može djelovati preventivno i spriječiti navedena oboljenja i probleme.

Prema Bungić i Barić (2009) osobe koje vježbaju razvijaju pozitivne osobine poput ustrajnosti, upornosti, samodiscipline, kreativnosti, iskrenog životnog veselja itd., no također vježbanje pomaže i preventivno djelovati na razvoj ovisničkog ponašanja.

Prema preporukama Svjetske zdravstvene organizacije (2022) djeca između 5 i 17 godina starosti najmanje jedan sat dnevno trebala bi se baviti tjelesnim aktivnostima umjerenog ili visokog intenziteta, dok minimalno tri puta tjedno trebaju jačati mišićnu masu i jakost mišića.

Osim svakodnevnog kretanja, djeca bi trebala sudjelovati u strukturiranim vježbama najmanje tri puta tjedno. To može uključivati aktivnosti poput plesa, plivanja, jahanja, sportskih igara ili nekog drugog oblika organiziranog treninga. Trajanje strukturirane vježbe može varirati, ali obično bi trebala trajati najmanje 20-30 minuta po treningu.

Strong i suradnici (2005) prema Tomac i suradnici (2015) navode da je detaljnim pregledom dokazanih učinaka tjelesne aktivnosti donesen prijedlog o najmanjem volumenu i intenzitetu tjelesne aktivnosti koje bi služile kao prevencija kroničnih srčanih i metaboličkih bolesti, a navedeni minimalni volumen i intenzitet iznose 60 minuta vježbanja koje potiče kardio-respiratnu i mišićnu izdržljivost. Isto istraživanje pokazalo je da se aktivnosti poput gledanja TV-a, videa, korištenja mobitela i telefoniranja treba smanjiti ispod dva sata dnevno. Pozitivne psihološke karakteristike poput visoke razine samopoštovanja, mogu se, prema Marić (2020) povećati sudjelovanjem osnovnoškolske djece u tjelesnim aktivnostima. Osim toga, autor navodi da sportaši općenito pokazuju višu razinu samopoštovanja od ljudi koji se ne bave tjelesnim aktivnostima. U trenutku kada djeca vide da su sposobna poboljšati se, npr. brže trčati, brže plivati ili bolje izvoditi određenu vještinu, to ih ispunjava osjećajem postignuća. Takva iskustva podižu njihovo samopouzdanje jer shvaćaju da su sposobna nadići izazove i napredovati.

Nadalje, tjelesna aktivnost doprinosi i socijalnoj inkluziji koja igra važnu ulogu u prevenciji socijalne isključenosti. Djeca koja su uključena u socijalne aktivnosti imaju priliku izgraditi prijateljstva i manje je vjerojatno da će se osjećati izolirano ili odbačeno. To smanjuje rizik od razvoja problema poput osjećaja usamljenosti, depresije ili anksioznosti (Marić, 2020). Uključenost u društvo doprinosi cjelokupnom razvoju djece. Kroz interakciju s vršnjacima, djeca razvijaju svoje kognitivne vještine, jezik, emocionalnu inteligenciju i

motoričke sposobnosti. Također se potiče njihova kreativnost i maštovitost, što sve dolazi do izražaja kroz sportske igre i slobodne sportske aktivnosti kao oblike organizirane igre.

Socijalna inkluzija pruža djeci priliku da steknu raznolika iskustva i nauče od drugih. Društvena uključenost temeljni je koncept u odgoju i obrazovanju djece jer pruža osnovu za njihov uspješan razvoj, zdrave međuljudske odnose i izgradnju inkluzivnog društva.

Biddle (2000) također potvrđuje da sudjelovanje u tjelesnim aktivnostima dovodi do znatnog poboljšanja društvenih vještina djece i mladih te njihovih odnosa s vršnjacima i obitelji, kao i općeg doživljaja uspješnosti i ispunjenosti.

Eime i suradnici (2013) prema Selestrin (2022) pišu da sudjelovanje u tjelesnim aktivnostima dovodi do poboljšanja pozitivne slike o sebi, kao i do razvoja drugih vještina koje su potrebne za normalan život. Redovita tjelesna aktivnost može smanjiti rizik od razvoja različitih psiholoških poremećaja kod djece, uključujući depresiju, anksioznost i poremećaje pažnje. Tjelesna aktivnost ima zaštitni učinak na mentalno zdravlje djece, smanjujući simptome i poboljšavajući njihovu otpornost na stres.

Zabinski i suradnici (2007) prema Barić (2012) su na uzorku od 878 američkih adolescenata pokazali da većina nema zdrave prehrabene navike, odnosno ne uključuju prehranu svježim voćem, povrćem ili žitaricama. Također se pokazalo da dolaze iz obitelji koje ne promiču aktivan životni stil. Takvi obrasci ponašanja povezani su s višim indeksom tjelesne mase (ITM), većim postotkom tjelesne masti, lošijim školskim uspjehom i niskom razinom samoučinkovitosti (Barić, 2012). Razina uključenosti djece u sport i njihove ustrajnosti u sportskim aktivnostima može ovisiti o različitim socijalnim faktorima, pri čemu su roditelji jedan od najutjecajnijih faktora.

U Hrvatskoj su Petrić i suradnici 2019. godine istraživali povezanost edukacije roditelja i djece o važnosti kretanja umjerenog intenziteta na dnevnoj razini. Rezultati toga istraživanja pokazali su da čak 65% (n=36) roditelja ne zadovoljava zadani standard od 150 minuta tjelesne aktivnosti umjerenim intenzitetom.

Nakon provedbe edukacije, velik broj roditelja počeo se više baviti tjelesnim aktivnostima, odnosno s 36 roditelja koji nisu zadovoljavali kriterije, broj je pao na samo 17 roditelja koji i dalje nisu bili tjelesno aktivni. Edukacija je poboljšala prosjek za 21% (Petrić i sur., 2019).

1.1. Uloga roditelja u promicanju sporta

Široki socijalni i okolinski kontekst uvelike može djelovati na oblikovanje životnih navika, odgoj i širenje vrijednosti, te na koncu na ponašanja i navike djece i mladih, stoga nikako ne smije biti zanemaren.

Roditelji mogu u različitoj mjeri biti uključeni u aktivnosti njihove djece koje se odvijaju van obiteljskog okruženja te različito surađivati s ostalima koji vode te aktivnosti i oblikuju ih. To mogu biti nastavnici u školskom okruženju ili treneri u sportskom. Suradnja između roditelja, djeteta i trenera može biti aktivna ili pasivna.

Aktivna suradnja uključuje jasno definiranu roditeljsku ulogu koja se očituje u aktivnom sudjelovanju u nastavnim aktivnostima i donošenju odluka vezanih uz rad škole. S druge strane, pasivna suradnja označava smanjen angažman roditelja, najčešće ograničen na prisustvovanje roditeljskim sastancima (Genzić 2022). Suradnja roditelja i trenera temelji se na zajedničkom cilju *dobrobiti djeteta* te uključuje međusobno povjerenje, uvažavanje i pozitivan stav prema namjerama i sposobnostima obje strane (Genzić, 2022).

Prema Cunninghamu i Davisu (1985), postoje tri modela odnosa roditelja i trenera, među kojima je „model korisnika“ onaj u kojem trener priznaje pravo roditelja na izbor i odlučivanje u odgoju djeteta (Genzić, 2022). Također se naglašava važnost dvosmjerne komunikacije, koja uključuje razumijevanje odgovornosti za razvoj djeteta i spremnost na fleksibilnost u prihvaćanju informacija (Genzić, 2022).

Druga dva modela – „model stručnjaka“ i „model premještanja“ – ne potiču dvosmjernu komunikaciju, a trener preuzima dominantnu ulogu, što može stvoriti neravnotežu u suradnji.

Kod „modela stručnjaka“ trener preuzima nadzor i donosi sve odluke, zanemarujući mišljenja i stavove roditelja, dok kod „modela premještanja“ trener u određenoj mjeri prihvaća mišljenja i stavove roditelja, no samo kao izvor informacija, ali i dalje zadržava kontrolu nad donošenjem odluka. Genzić (2022) ističe da uspješna suradnja počiva na partnerstvu, povjerenju, otvorenosti i toleranciji, uz jasno definiranje uloga svakog sudionika, bez pokušaja profesionalizacije roditelja ili umanjivanja stručnosti trenera.

Promišljanja o suradnji obitelji i obrazovnih institucija česta su tema u suvremenom društvu, no suradnja na području izvanškolskih aktivnosti, poput sporta, često ostaje zanemarena. Iako sportske aktivnosti mogu prerasti iz amaterske u profesionalnu razinu, nedostatak istraživanja i literature upućuje na potrebu za boljim razumijevanjem ovih odnosa iz različitih perspektiva, uključujući psihološki razvoj djeteta i pedagoške pristupe.

1.2. Stupanj uključenosti roditelja u sportske aktivnosti djece

Prema stupnju uključenosti roditelja u sportske aktivnosti svoje djece, Barić (2017) identificira tri osnovna tipa roditelja: premalo angažirane, umjereno angažirane i previše angažirane roditelje.

Premalo angažirani roditelji

Prema Bosnar i Turkalj (2011), premalo angažirani roditelji djeci ne pružaju dovoljnu materijalnu, operativnu te emocionalnu potporu. Primjerice, ne financiraju troškove treninga, natjecanja te općenito dječjeg bavljenja sportskim aktivnostima, ne brinu o sportskim potrebama djeteta, poput prijevoza i prehrane te nisu zainteresirani za djetetov sportski angažman, njegove sportske rezultate te napredak. Djeci ovakvih roditelja može nedostajati sredstava i emocionalne potpore, koju mogu tražiti u drugim odraslim osobama poput učitelja ili trenera. Barić (2017) navodi da djeca premalo angažiranih roditelja imaju veću vjerojatnost odustajanja od bavljenja sportom. Genzić (2022) piše da nedostatno angažirani roditelji ne sudjeluju aktivno u sportskim aktivnostima djeteta, rijetko dolaze na treninge ili natjecanja te ne pokazuju interes za djetetov napredak. Odsutnost emocionalne podrške kod roditelja djeteta navodi dijete da tu komponentu potraži u „zamjenskoj roditeljskoj figuri“, koja je često trener, a to dovodi do prevelikog emocionalnog vezivanja i traženja emocionalne podrške koja im je kao djetetu uskraćena (Genzić, 2022).

Poneki sportovi, poput tenisa i skijanja, posebno zahtijevaju visoku razinu roditeljskog angažmana zbog visokih financijskih troškova i logističke podrške, bez kojih je napredak djece gotovo nemoguć (Genzić, 2022).

Umjereno angažirani roditelji

S druge strane, umjereno angažirani roditelji postavljaju jasne granice i pružaju potporu djetetu, ali ostavljaju prostora za samostalnost u donošenju odluka vezanih uz sportsku karijeru. Njihov pristup se temelji na zdravoj ravnoteži između vođenja i poticanja autonomije djeteta (Genzić, 2022). Barić (2017) piše da se upravo ovakav tip roditeljskog angažmana u sportu smatra najpoželjnijim, jer ovakvi roditelji daju idealan stupanj poticaja, što je glavni zadatak roditelja sportaša, ali pritom ne naglašavaju pobjedu kao glavni cilj, odnosno izostanak pobjede kao poraz.

Previše angažirani roditelji

Pretjerano angažirani roditelji sudjeluju u trenažnom procesu i sportskom uspjehu djeteta na način koji često prelazi granice zdravog angažmana. Oni postavljaju nerealno visoke ciljeve i nerijetko miješaju vlastite ambicije s djetetovim potrebama, što može rezultirati emocionalnim reakcijama na natjecanjima te kažnjavanjem djeteta u slučaju neuspjeha (Genzić, 2022).

Barić (2017) piše da problem nastaje kada djeca ovakvih roditelja osjećaju nemoć pred donošenjem odluka koje su vezane uz njihovo sudjelovanje u sportu. Pretjerana roditeljska angažiranost često se može percipirati i kao pritisak nad djetetom. Barić (2017) navodi da je dokazano da djeca ovakvog tipa roditelja manje uživaju u sportu i slabije su motivirana. Nerijetko se ovakvi roditelji sukobljavaju s trenerima i miješaju se u poslove koje su u trenerskoj nadležnosti.

Prema Barić (2017), roditeljski pritisak može izazvati razne neadaptivne reakcije kod djece, poput pojave natjecateljske anksioznosti (O'Rourke i sur., 2011), psihosomatskih simptoma, straha od negativnih ocjena (Sagar i Stoeber, 2009), gubitka samopouzdanja (Hoyle i Leff, 1997) te potrebe za izbjegavanjem situacija koje ugrožavaju integritet mladih

sportaša. Dugoročno, to može dovesti do smanjenja motivacije i odustajanja od sporta (Partridge i sur., 2008). Međutim, percepcija pritiska varira među djecom, ovisno o njihovom odnosu s roditeljima i vlastitoj motivaciji, pa ono što jedno dijete vidi kao pritisak, drugo može doživjeti kao podršku (Sack i sur., 2008).

Prema rezultatima istraživanja koje je 1990. godine proveo Hellstadt na uzorku maloljetnih skijaša i skijašica, 72.8% skijaša smatra svoje roditelje izvorom umjerenog ili jakog pritiska, dok je 26% sudionika izjavilo da su ih roditelji prisilili na natjecanje. Na pitanje o tome kako bi roditelji reagirali u slučaju odustajanja od sporta, samo 12% djece smatralo je da roditelji ne bi bili uznemireni, dok bi 88% roditelja ipak pokazalo nezadovoljstvo (Barić, 2017).

Slična saznanja dolaze iz istraživanja Omli i Bjornstala (2011), koji su istražili percepciju djece o ponašanju roditelja tijekom sportskih događanja. Pozitivno su ocijenjena ponašanja poput mirnog promatranja, navijanja, ohrabrivanja, pohvala, empatije i zaštitničkih intervencija. S druge strane, djeca su izrazila nezadovoljstvo kada su roditelji djelovali kao treneri, kritizirali ih, upućivali pogrdne komentare, svađali se, vikali ili ometali igru. Većina roditeljskih komentara tijekom utakmica bila je negativna ili previše usmjerena na upute (Holt i sur., 2008).

U Hrvatskoj su Petrić i suradnici 2019. godine istraživali povezanost edukacije roditelja i djece o važnosti kretanja umjerenog intenziteta na dnevnoj razini. Rezultati toga istraživanja pokazali su da čak 65% (36) roditelja ne zadovoljava zadani standard od 150 minuta tjelesne aktivnosti umjerenim intenzitetom (Petrić i sur., 2019). Nakon provedbe edukacije, velik broj roditelja počeo se više baviti tjelesnim aktivnostima, odnosno s 36 roditelja koji nisu zadovoljavali kriterije, broj je pao na samo 17 roditelja koji i dalje nisu bili tjelesno aktivni. Edukacija je poboljšala prosjek za 21%.

Petrić i suradnici (2019) pišu da roditelji u većini slučajeva uspijevaju prenijeti vlastite vrijednosti na djecu, što su uspjeli i potvrditi svojim istraživanjem, jer je ovaj edukativni program koji se u prvome redu odnosio na roditelje, indirektno pozitivno djelovao i na djecu. Nadalje, autori ističu da ako su roditelji tjelesno neaktivni i njihova djeca će nerijetko biti neaktivna.

Ako djeca ne vide na primjeru roditelja posvećenost sportskim aktivnostima ili rekreaciju, mala je vjerojatnost da će se sama početi baviti tjelesnim aktivnostima ili biti upoznata s pozitivnim karakteristikama koje vježbanje donosi (Petrić i sur., 2019).

Ovi nalazi pokazuju da roditelji mogu biti i podrška i izvor pritiska svojoj djeci u sportu. Ova klasifikacija jasno pokazuje da roditeljska uloga u sportu nadilazi samo tehničku podršku, a pozitivno sportsko iskustvo djeteta ovisi o kvalitetnoj suradnji roditelja i trenera.

1.3. Roditeljska podrška djeci koja se bave sportskim aktivnostima

Kao i u svim ostalim aspektima dječjeg razvoja i funkcioniranja, tako je i djeci koja se bave sportskim aktivnostima izuzetno važna roditeljska podrška. Woolger i Power (prema Genzić, 2022) smatraju kako postoje tri osnovna oblika roditeljske podrške djeci koja se bave sportskim aktivnostima:

a) emocionalna podrška (koja podrazumijeva razumijevanje djetetovih potreba, komunikaciju i podržavajući govor, ublažavanje negativnih emocionalnih reakcija kod djeteta, pružanje utjehe, poticanje i ohrabrivanje djeteta, izgrađivanje njegova samopouzdanja, izražavanje povjerenja u njegove sposobnosti, pomoć kod ublažavanja stresa i sl.),

b) pružanje informacija (davanje savjeta i preporuka djetetu, komuniciranje s djetetom o vlastitim sportskim postignućima i sl.),

c) konkretna pomoć (financiranje djetetove sportske aktivnosti, voženje djeteta na treninge i natjecanja, brigu o prehranbenim potrebama djeteta sportaša i sl).

U okviru ovoga istraživanja roditeljska je podrška konceptualizirana na način da su emocionalna podrška i pružanje informacija tretirani kao oblik emocionalne roditeljske podrške, dok je konkretna pomoć razdijeljena na materijalnu te operativnu podršku. Konkretno, različiti oblici podrške u ovom su radu operacionalizirani na sljedeći način:

a) emocionalna podrška – redovit razgovor s djetetom o sportskim aktivnostima, ohrabrenja, poticaj, razgovor o kritikama i neuspjesima,

b) operativna podrška – koliko često roditelji voze dijete na treninge ili natjecanja, spremnost prilagođavanja svog rasporeda,

c) materijalna podrška – plaćanje treninga, kupovina sportske opreme.

2. CILJEVI I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA

Provedenim se istraživanjem želio ustanoviti doprinos sportskog iskustva i razine bavljenja sportom roditelja te roditeljske uključenosti i podrške bavljenju sportom djece mlađe školske dobi. Osim navedenog, istraživanjem su se željele ispitati razlike u navedenim varijablama između majki i očeva djece mlađe školske dobi.

U skladu s dosadašnjim empirijskim istraživanjima referentne tematike i teorijskim pregledom literature, formulirani su sljedeći ciljevi i hipoteze:

C1: Ispitati postoje li razlike u razini sportske uključenosti djece s obzirom na različitost socio-demografskih karakteristika i odnosa prema sportskoj aktivnosti njihovih roditelja.

H1: Djeca mlađe školske dobi koja se bave natjecateljskim sportskim aktivnostima u većoj mjeri dolaze iz obitelji u kojima su se roditelji bavili/bave sportom, osobito natjecateljskim; u kojima su roditelji u većoj mjeri uključeni u sportske aktivnosti djece te pružaju djeci veću razinu /emocionalne, materijalne i operativne/ podrške, dok djeca mlađe školske dobi koja se bave rekreativnim sportskim aktivnostima u većoj mjeri dolaze iz obitelji u kojima se roditelji nisu bavili/ne bave ili su se njime bavili rekreativno, u kojima su roditelji u manjoj mjeri uključeni u sportske aktivnosti djece te pružaju djeci manju razinu (emocionalne, materijalne i operativne) podrške.

C2: Ispitati razlikuju li se statistički značajno majke i očevi u razini uključenosti u sportske aktivnosti njihove djece.

H2: Između majki i očeva postoji statistički značajna razlika u razini uključenosti u sportske aktivnosti njihove djece, pri čemu su očevi u većoj mjeri uključeni u sportske aktivnosti njihove djece, dok su majke u manjoj mjeri uključene u sportske aktivnosti njihove djece.

C3: Ispitati razlikuju li se statistički značajno majke i očevi u vrsti podrške kojoj pružaju svojoj djeci u bavljenju sportskim aktivnostima.

H3: Majke u većoj mjeri djeci pružaju emocionalnu podršku, dok u razini pružanja materijalne i operativne podrške nema značajne razlike između majki i očeva.

3. METODE RADA

U ovome dijelu rada iznose se opisuje se postupak provedbe istraživanja, struktura istraživačkog uzorka, primijenjeni istraživački instrumentarij te metode i postupci analize i obrade empirijskih podataka.

3.1. Uzorak sudionika

Uzorak sudionika istraživanja obuhvaća roditelje djece mlađe školske dobi (učenike trećih i četvrtih razreda osnovnih škola) Republike Hrvatske, koja se rekreativno ili natjecateljski bave sportskim aktivnostima. Pri tome, uzorak je namjerno ograničen na roditelje djece trećih i četvrtih razreda osnovnih škola, obzirom da se radi o djeci formativne dobi, pri čemu su isključeni učenici prvih i drugih razreda osnovne škole obzirom da se većina djece u natjecateljske sportske aktivnosti uključuje od trećeg razreda osnovne škole.

Istraživanje je provedeno na prigodnom uzorku 73 majki te 73 oca djece mlađe školske dobi (učenika trećih i četvrtih razreda osnovnih škola) Republike Hrvatske, koja su se u vrijeme provođenja istraživanja natjecateljski ili rekreativno bavila sportskim aktivnostima. Obzirom na životnu dob roditelja, najveći udio majki u trenutku provođenja istraživanja imao je između 31 i 36 godina, dok je najveći udio očeva u trenutku provođenja istraživanja imao između 37 i 42 godine. Pri tome, najveći udio sudionika istraživanja u trenutku provođenja istraživanja živio je u Zagrebačkoj regiji (Zagrebačkoj županiji te Gradu Zagrebu).

Socio-demografske karakteristike ispitanih roditelja i njihove djece obuhvatile su spolnu strukturu roditelja i djece, dobnu strukturu roditelja i djece, osnovnoškolski razred koji su djeca ispitanih roditelja pohađala u vrijeme provođenja istraživanja, regionalnu pripadnost ispitanih, vrstu i razinu sportske aktivnosti kojom su se djeca ispitanih roditelja bavila u trenutku provođenja istraživanja te sportsko iskustvo, vrstu i razinu sportske aktivnosti ispitanih roditelja.

Obzirom na spolnu strukturu ispitanih roditelja, istraživačkim je uzorkom obuhvaćeno 50% osoba muškog spola (n=73) te 50% osoba ženskog spola (n=73).

Obzirom na dobnu strukturu ispitanih roditelja, najveći udio ispitanih, njih 37% (n=54), u trenutku provođenja istraživanja imali su između 31 i 36 godina starosti. Obzirom na pripadnike pojedinih dobnih skupina, 11% ispitanih (n=16) u trenutku provođenja istraživanja imali su između 25 i 30 godina; 34% ispitanih (n=50) u trenutku provođenja istraživanja imali su između 37 i 42 godine; dok je 18% ispitanih (n=6) u trenutku provođenja istraživanja imalo između 43 i 47 godina starosti.

Obzirom na regionalnu pripadnost, najveći udio ispitanih, njih 44% (n=32) u trenutku provođenja istraživanja živjeli su u Zagrebačkoj regiji; 30% ispitanih (n=22) živjelo je u Središnjoj Hrvatskoj; 10% ispitanih (n=7) u trenutku živjelo je u Slavoniji; dok je manje od 10% ispitanih u trenutku provođenja istraživanja živjelo u ostalim regijama Republike Hrvatske. Regije, kao veći entiteti, nastale su grupiranjem pojedinih referentnih županija. Na taj je način formirano sljedećih šest regija Republike Hrvatske: Dalmacija (koja obuhvaća Dubrovačko-neretvansku, Splitsko-dalmatinsku, Šibensko-kninsku i Zadarsku županiju); Istra i Hrvatsko primorje (koja obuhvaća Istarsku i Primorsko-goransku županiju); Sjeverozapadna regija (koja obuhvaća Bjelovarsko-bilogorsku, Koprivničko-križevačku, Krapinsko-zagorsku, Međimursku i Varaždinsku županiju); Slavonija (koja obuhvaća Brodsko-posavsku, Osječko-baranjsku, Požeško-slavonsku, Virovitičko-podravsku i Vukovarsko-srijemsku županiju); Središnja i Gorska Hrvatska (koja obuhvaća Karlovačku, Ličko-senjsku i Sisačko-moslavačku županiju) te Zagrebačka regija (koja obuhvaća Grad Zagreb i Zagrebačku županiju).

Obzirom na sportsko iskustvo roditelja, velika većina ispitanih, njih 90% (n=132) u trenutku provođenja istraživanja posjedovali su iskustvo bavljenja sportom, dok njih tek 10% (n=14) u trenutku provođenja istraživanja nisu posjedovali iskustvo bavljenja sportom.

Obzirom na vrstu sportske aktivnosti, najveći broj ispitanih roditelja, njih 37% (n=49) bavili su se ili se bave nogometom, dok se ostalim sportskim aktivnostima bavi/bavilo se manje od 15% ispitanih.

Obzirom na razinu sportske aktivnosti roditelja, najveći broj ispitanih roditelja, njih 62% (n=82) sportskim su se aktivnostima bavili rekreativno, dok se njih 38% (n=50) sportskim aktivnostima bavilo natjecateljski.

Obzirom na spolnu strukturu djece ispitanih roditelja, istraživačkim je uzorkom obuhvaćeno 59% roditelja dječaka (n=43) te 41% roditelja djevojčica (n=30).

Obzirom na dobnu strukturu djece ispitanih roditelja, 36% ispitanih roditelja (n=26), u trenutku provođenja istraživanja imali su devetogodišnje dijete, 47% ispitanih roditelja (n=34), u trenutku provođenja istraživanja imali su desetogodišnje dijete, dok je 18% ispitanih roditelja (n=13), u trenutku provođenja istraživanja imalo jedanaestogodišnje dijete.

Obzirom na osnovnoškolski razred koji su djeca ispitanih roditelja pohađala u vrijeme provođenja istraživanja, 52% ispitanih roditelja (n=38) u trenutku provođenja istraživanja imali su djecu koja su pohađala treći razred osnovne škole, dok je 48% ispitanih roditelja (n=35) u trenutku provođenja istraživanja imalo djecu koja su pohađala četvrti razred osnovne škole.

Obzirom na vrstu sportske aktivnosti djece ispitanih roditelja, najveći udio djece, njih 32% (n=23) u trenutku provođenja istraživanja bavio se nogometom; 22% djece (n=16) bavilo se tenisom, 10% djece (n=7) bavilo se odbojkom, dok se manje od 10% djece ispitanih roditelja u trenutku provođenja istraživanja bavilo ostalim sportskim aktivnostima.

Obzirom na razinu sportske aktivnosti djece ispitanih roditelja, najveći udio djece, njih 60% (n=44) u trenutku provođenja istraživanja sportskim se aktivnostima bavilo rekreativno, dok se njih 40% (n=29) u trenutku provođenja istraživanja sportskim aktivnostima bavilo natjecateljski. Socio-demografska struktura ispitanih roditelja i njihove djece, prikazana je u Tablici 1.

Tablica 1. Socio-demografska struktura ispitanih roditelja i njihove djece

<i>Varijabla</i>	<i>Kategorije varijable</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
<i>Spolna struktura roditelja</i>	<i>Muškarci</i>	73	50,0
	<i>Žene</i>	73	50,0
<i>Dobna struktura roditelja</i>	<i>25-30 godina</i>	16	11,0
	<i>31-36 godina</i>	54	37,0
	<i>37-42 godine</i>	50	34,2
	<i>43-47 godina</i>	26	17,8
<i>Regionalna pripadnost roditelja/djece</i>	<i>Zagrebačka regija</i>	32	43,8
	<i>Središnja Hrvatska</i>	22	30,1
	<i>Slavonija</i>	7	9,6
	<i>Sjeverozapadna Hrvatska</i>	5	6,8
	<i>Dalmacija</i>	4	5,5
	<i>Istra i Primorje</i>	3	4,1
<i>Sportsko iskustvo roditelja</i>	<i>Da</i>	132	90,4
	<i>Ne</i>	14	9,6
<i>Vrsta sportske aktivnosti roditelja</i>	<i>Nogomet</i>	49	37,1
	<i>Odbojka</i>	15	11,4
	<i>Rukomet</i>	13	9,8
	<i>Tenis</i>	11	8,3
	<i>Atletika</i>	9	6,8
	<i>Plivanje</i>	7	5,3
	<i>Košarka</i>	5	3,8
	<i>Gimnastika</i>	3	2,3
	<i>Badminton</i>	1	0,8
	<i>Nekim drugim sportom</i>	19	14,4
<i>Razina sportske aktivnosti roditelja</i>	<i>Rekreativno</i>	82	62,1
	<i>Natjecateljski</i>	50	37,9
<i>Spolna struktura djece</i>	<i>Dječaci</i>	43	58,9
	<i>Djevojčice</i>	30	41,1
<i>Dobna struktura djece</i>	<i>9 godina</i>	26	35,6
	<i>10 godina</i>	34	46,6
	<i>11 godina</i>	13	17,8
<i>Osnovnoškolski razred koji su djeca ispitanih roditelja</i>	<i>Treći razred osnovne škole</i>	38	52,1

<i>pohađala u vrijeme provođenja istraživanja</i>	<i>Četvrti razred osnovne škole</i>	<i>35</i>	<i>47,9</i>
<i>Vrsta sportske aktivnosti djece</i>	<i>Nogomet</i>	<i>23</i>	<i>31,5</i>
	<i>Tenis</i>	<i>16</i>	<i>21,9</i>
	<i>Odbojka</i>	<i>7</i>	<i>9,6</i>
	<i>Rukomet</i>	<i>6</i>	<i>8,2</i>
	<i>Plivanje</i>	<i>5</i>	<i>6,8</i>
	<i>Atletika</i>	<i>4</i>	<i>5,5</i>
	<i>Košarka</i>	<i>3</i>	<i>4,1</i>
	<i>Gimnastika</i>	<i>3</i>	<i>4,1</i>
	<i>Nekim drugim sportom</i>	<i>6</i>	<i>8,2</i>
<i>Razina sportske aktivnosti djece</i>	<i>Rekreativno</i>	<i>44</i>	<i>60,3</i>
	<i>Natjecateljski</i>	<i>29</i>	<i>39,7</i>

Empirijski podaci koji se analiziraju u okviru ovoga rada prikupljeni u prvom dijelu 2024. godine.

3.2. Instrumenti

U svrhu prikupljanja relevantnih podataka, a u skladu s postavljenim ciljevima istraživanja i postuliranim hipotezama, za potrebe ovoga istraživanja, osmišljen je i kreiran anketni upitnik.

Anketni upitnik sastojao se od 25 pitanja, prvi dio upitnika ispunjavale majke, a drugi, potpuno identičan, očevi. Anketna su pitanja bila zatvorenog tipa, u formi jednoznačnog odgovora, pri čemu su sudionici istraživanja između različitog broja ponuđenih odgovora imali mogućnost odabira samo jednog od ponuđenih odgovora.

U primijenjenom anketnom upitniku ispitane su:

- a) **socio-demografske karakteristike roditelja i njihove djece;**
- b) **samoprocijenjeno prenošenje vlastitih sportskih znanja i načela zdravog života roditelja na djecu („Jeste li pokušali prenijeti vlastite vještine sporta na svoje dijete?“, „Smatrate li da je to što ste prenosili svoje sportske vještine na dijete njemu/njoj pomoglo u sportskom napredovanju?“ i sl.);**

- c) **samoprocijenjena razina uključenosti roditelja u sportske aktivnosti njihove djece;**
- d) **samoprocijenjena razina emocionalne podrške djeci za bavljenje sportom** („Pružate li emocionalnu podršku djetetu vezano uz bavljenje sportom? (npr. redovito razgovarate s djetetom o sportskim aktivnostima, potičete ga/ju i ohrabrujete, prisustvujete utakmicama i sl.)?“ i sl.);
- e) **samoprocijenjena razina operativne podrške i odnosa prema utrošenom vremenu za bavljenje sportom roditelja i njihove djece sportaša** („Koliko ste spremni prilagoditi svoj raspored kako biste podržali dijete u sportskim aktivnostima?“ i sl.);
- f) **samoprocijenjena materijalna podrška roditelja za bavljenje njihove djece sportom** („Smatrate li da su troškovi bavljenja sportom (npr. plaćanje treninga, kupovina sportske opreme, vožnja na/s natjecanja) previsoki u odnosu na Vaš kućni budžet?“ i sl.).

Primijenjeni anketni upitnik nalazi se u Prilogu 1.

3.3. Postupak prikupljanja podataka

Podatci su prikupljeni primjenom „on-line“ ankete, odnosno, prikupljanje podataka provedeno je metodom pismene ankete u elektronskom obliku, primjenjujući *CASI* tehniku anketiranja (*CASI* - „*Computer-Assisted Self interviewing*“), odnosno, tehniku pismenog osobnog anketiranja sudionika uz pomoć računala, koristeći Google Forms platformu.

Poziv za sudjelovanje u istraživačkom projektu poslan je roditeljima koji su prethodno usmeno pristali na sudjelovanje u istraživanju.

Naime, prije procesa prikupljanja podataka, autor ovoga rada, u suradnji s ostalim kolegama trenerima, u 15 različitih sportskih klubova diljem Republike Hrvatske, tražio je usmenu roditeljsku privolu za sudjelovanje u ovom istraživanju. Potencijalnim je sudionicima istraživanja na privatne e-mail adrese elektroničkom poštom proslijeđen poziv na sudjelovanje u istraživačkom projektu, te je u slučaju pristanka na sudjelovanje u istraživanju, sudionicima istraživanja ukratko predstavljena tema ankete i objašnjena svrha istraživanja, zagarantirana im je anonimnost podataka i povjerljivost njihovih odgovora (Prilog 1), nakon čega su sudionici istraživanja sami ispunjavali anketni upitnik.

Sudjelovanje u istraživanju bilo je dobrovoljno, pri čemu su sudionici istraživanja imali mogućnost u bilo kojem trenutku bez objašnjenja prekinuti sudjelovanje u istraživanju, dok su istraživački rezultati anonimni i povjerljivi, odnosno, prikupljeni podaci korišteni su isključivo za svrhu izrade ovoga rada te nisu davani na uvid drugim pojedincima ili ustanovama. Odgovori ispitanih analizirani su skupno, odnosno, na razini ukupnog uzorka, korištenjem anonimizirane baze podataka, pri čemu dobivene rezultate istraživanja nije moguće povezati s identitetom ispitanih.

Prosječno trajanje ispunjavanja anketnog upitnika iznosilo je deset minuta.

Istraživanje se provodilo sukladno etičkim principima provedbe znanstvenih istraživanja, te je odobreno od Etičkog povjerenstva za znanstveni rad i etiku Kineziološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu pod brojem 94/2024.

Obzirom na opisani metodološki okvir istraživanja kao i način obrade podataka, radi se o kvantitativnom empirijskom anketnom istraživanju, provedenom u obliku jednokratnog korelacijskog istraživačkog nacrtu, u kojem dob djece i roditelja, spol djece i roditelja, sportsko iskustvo roditelja (nesportaš, bivši sportaš rekreativac, bivši sportaš natjecatelj), tip sporta kojim se dijete/roditelji bave, razina osobne sportske aktivnosti roditelja (neaktivan, povremeno aktivan, redovito trenira), razina uključenosti roditelja u sportske aktivnosti djece (uključen, neuključen) te razina podrške roditelja u bavljenju sportom (emocionalna, materijalna, operativna) predstavljaju nezavisne varijable, dok razina uključenosti djece u sportske aktivnosti, odnosno, razina sudjelovanja djeteta u sportskim aktivnostima (frekvencija treninga/natjecateljski-rekreativno) predstavlja zavisnu varijablu.

3.4. Metode obrade podataka

Prikupljeni podaci obrađeni su i analizirani u statističkom programskom paketu za socijalne znanosti, SPSS-u 21 („*Statistical Package for the Social Sciences*“) čija je besplatna demo verzija (*free trial version*) u trajanju od 21 dana preuzeta sa stranice proizvođača: <https://www.ibm.com/analytics/spss-trials>.

Izračunati su deskriptivni statistički pokazatelji (distribucije frekvencija, postotne raspodjele odgovora, prosječne vrijednosti, modalne vrijednosti, medijalne vrijednosti i standardne devijacije) te su podaci prikazani tabličnim i grafičkim prikazima.

U okviru inferencijalne statističke analize podataka, varijable se analiziralo bivarijatnim tehnikama, pri čemu su za testiranje statističke značajnosti razlika i povezanosti korišteni neparametrijski i parametrijski testovi, ovisno o vrsti analiziranih varijabli. Sažeto rečeno, u slučaju testiranja povezanosti nominalnih varijabli korišten je Hi-kvadrat test; prilikom testiranja statističke značajnosti razlike rezultata pripadnika dviju skupina na određenoj varijabli korišten je Mann-Whitney U test za dva nezavisna uzorka (u slučaju da je zavisna varijabla ordinalnog tipa) ili t-test za dva nezavisna uzorka (u slučaju da je zavisna varijabla kvantitativnog tipa), kod kojeg je, u slučaju nehomogenih varijanci, prilikom utvrđivanja statističke značajnosti razlike između prosječnih rezultata korišten Welchov statistik.

Prilikom istraživanja prvog istraživačkog problema, korišten je Hi kvadrat test, t test te Mann Whitney U test; prilikom istraživanja drugog istraživačkog problema korišten je t test; dok su prilikom istraživanja trećeg istraživačkog problema korišteni t test te Mann Whitney U test.

Pri tome, svi su statistički testovi provedeni uz pet postotnu razinu rizika, odnosno, vjerojatnost pojavljivanja testovnog statistika jednaka ili manja od 0,05, smatrana je statistički značajnom.

4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

U nastavku, izneseni su rezultati provedenog empirijskog istraživanja.

Prenošenje vlastitih sportskih znanja i načela zdravog života ispitanih roditelja na njihovu djecu, mjereno je putem tri indikatora.

Obzirom na prenošenje vlastitih sportskih vještina na svoje dijete, velika većina ispitanih roditelja koja su imala određena sportska iskustva, njih 89% (n=117) na vlastitu su djecu pokušali prenijeti vlastite sportske vještine, dok njih 11% (n=15) to nije učinilo.

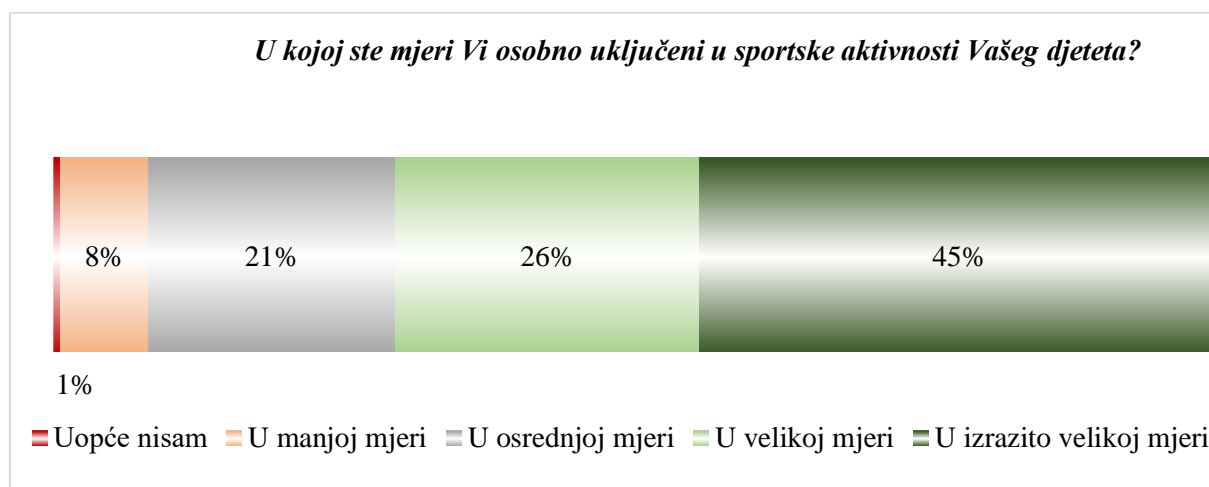
Među roditeljima koji su prenijeli svoje sportske vještine na dijete, njih 55% (n=64) smatra kako je to njihovoj djeci pomoglo, 42% (n=49) smatra kako je to njihovoj djeci pomoglo djelomično, dok tek 3% (n=4) ispitanih roditelja smatra kako prenošenje njihov sportskog iskustva na djecu, djeci nije pomoglo.

Obzirom na prenošenje navika zdravog života na svoje dijete, velika većina ispitanih roditelja njih 62% (n=90) na vlastitu su djecu prenijeli navike zdravog života, njih 32% (n=47) smatra kako su to učinili djelomično, dok tek 6% (n=9) ispitanih smatra kako a vlastitu djecu nisu prenijeli načela zdravog života.

Razina uključenosti roditelja u sportske aktivnosti djece mjerena je direktnim indikatorom kojem je pridružena ordinalna ljestvica procjene Likertova tipa od pet stupnjeva (od 1 - „Uopće nisam“ do 5 - „U izrazito velikoj mjeri“), na kojoj niži skalni rezultat indicira manju razinu uključenosti roditelja u sportske aktivnosti djece, dok viši skalni rezultat indicira veću razinu uključenosti roditelja u sportske aktivnosti djece.

Obzirom na dobivene rezultate, 8% (n=12) ispitanih roditelja uopće nisu ili su pak u manjoj mjeri uključeni u sportske aktivnosti djece, 21% (n=31) ispitanih u sportske su aktivnosti djece uključeni u osrednjoj mjeri, dok je 71% (n=103) ispitanih roditelja u sportske aktivnosti djece uključeno u velikoj ili izrazito velikoj mjeri. Razina slaganja sa pitanjem namijenjenim mjerenju razine uključenosti roditelja u sportske aktivnosti djece, prikazana je na Grafikonu 1.

Grafikon 1. Razina slaganja sa pitanjem namijenjenim mjerenju razine uključenosti roditelja u sportske aktivnosti djece

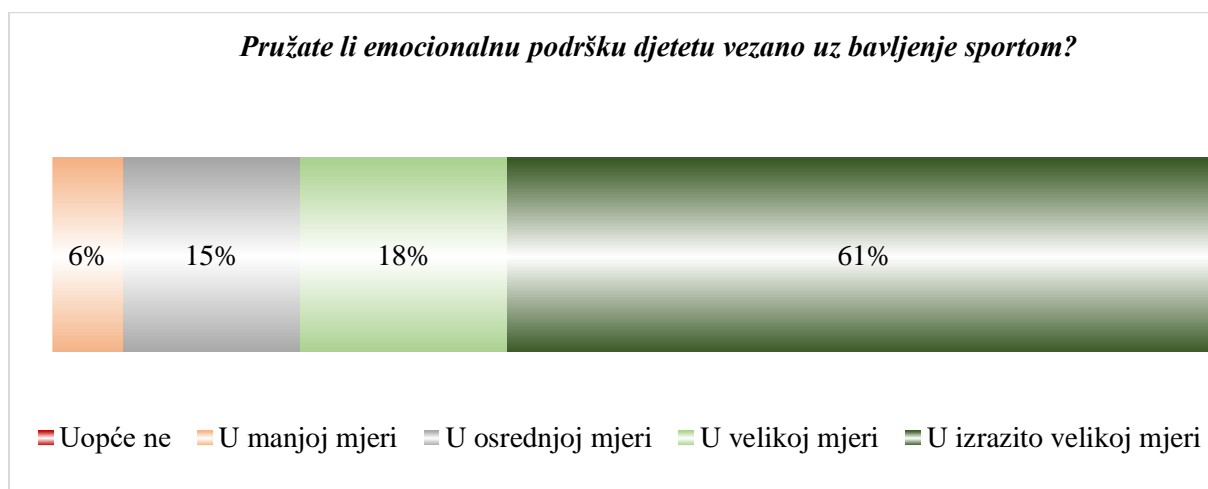
Sudeći prema prosječnoj vrijednosti ($M \pm SD = 4,06 \pm 1,01$), ispitani roditelji u velikoj su mjeri uključeni u sportske aktivnosti njihove djece.

Razina i struktura **pružanja emocionalne podrške** djeci obzirom na njihovo bavljenje sportskim aktivnostima, mjerena je putem pet indikatora.

Razina emocionalne podršku djetetu vezano uz bavljenje sportom mjerena je direktnim indikatorom kojem je pridružena ordinalna ljestvica procjene Likertova tipa od pet stupnjeva (od 1 - „Uopće nisam“ do 5 - „U izrazito velikoj mjeri“), na kojoj niži skalni rezultat indicira manju razinu emocionalne podršku djetetu vezano uz bavljenje sportom, dok viši skalni rezultat indicira veću razinu emocionalne podršku djetetu vezano uz bavljenje sportom.

Obzirom na dobivene rezultate, 6% (n=9) ispitanih roditelja u manjoj mjeri pruža emocionalnu podršku djetetu vezano uz bavljenje sportom, 15% (n=22) ispitanih u osrednjoj mjeri pruža emocionalnu podršku djetetu vezano uz bavljenje sportom, 79% (n=115) ispitanih u velikoj ili izrazito velikoj mjeri pruža emocionalnu podršku djetetu vezano uz bavljenje sportom, pri čemu nije detektiran niti jedan roditelj koji djetetu uopće ne pruža emocionalnu podršku vezano uz bavljenje sportom. Razina emocionalne podršku djetetu vezano uz bavljenje sportom prikazana je na Grafikonu 2.

Grafikon 2. Razina emocionalne podršku djetetu vezano uz bavljenje sportom

Sudeći prema prosječnoj vrijednosti ($M \pm SD = 4,34 \pm 0,95$), ispitani roditelji u velikoj mjeri pružaju emocionalnu podršku svojoj djeci vezano uz bavljenje sportom.

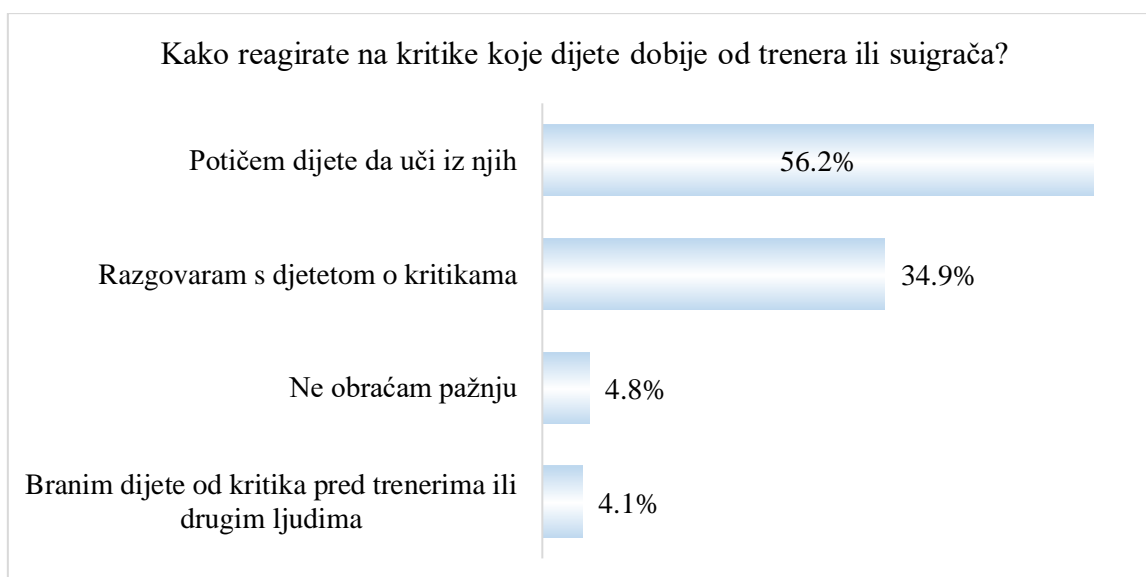
Obzirom na način roditeljske reakcije kada dijete izrazi nezadovoljstvo ili frustraciju zbog sporta, najveći udio ispitanih roditelja, njih 34% ($n=50$) razgovara s djetetom o problemu, dok najmanji udio roditelja, njih 6% ($n=8$) pušta dijete da ga/ju prođe nezadovoljstvo ili frustracija. Način roditeljske reakcije kada dijete izrazi nezadovoljstvo ili frustraciju zbog sporta, prikazan je na Grafikonu 3.

Grafikon 3. Način roditeljske reakcije kada dijete izrazi nezadovoljstvo ili frustraciju zbog sporta

Obzirom na način roditeljske reakcije kada dijete dobije kritike od trenera ili suigrača, najveći udio ispitanih roditelja, njih 56% (n=82) potiču djecu da uče iz kritika, dok najmanji udio roditelja, njih 4% (n=6) brane dijete od kritika pred trenerima ili drugim ljudima. Način roditeljske reakcije kada dijete dobije kritike od trenera ili suigrača, prikazan je na Grafikonu 4.

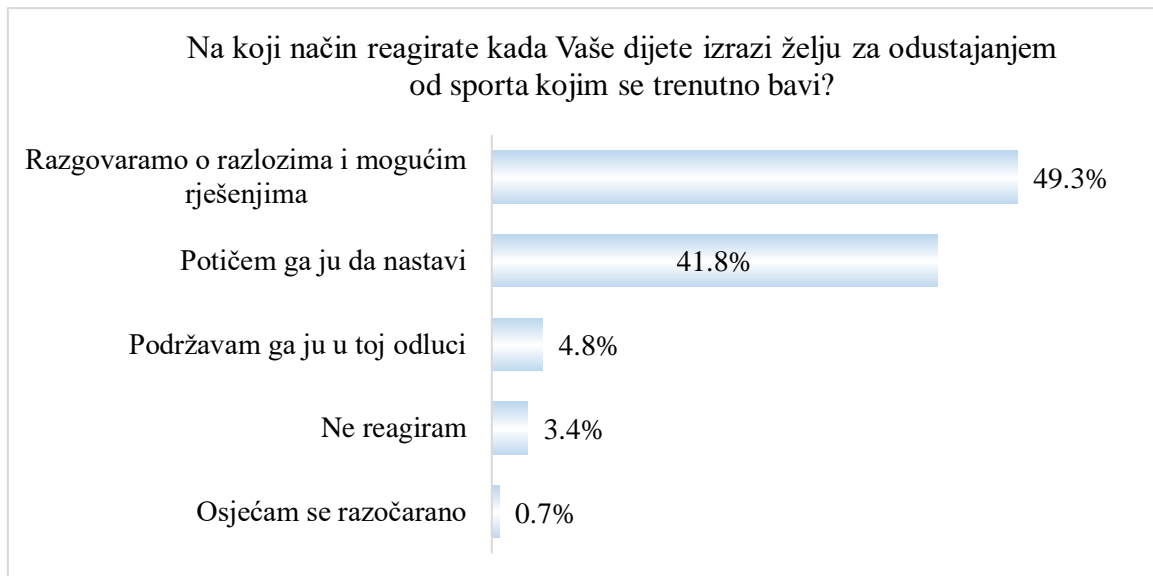
Grafikon 4. Način roditeljske reakcije kada dijete dobije kritike od trenera ili suigrača

Obzirom na način roditeljske reakcije kada dijete izrazi želju za odustajanjem od sporta kojim se trenutno bavi, najveći udio ispitanih roditelja, njih 49% (n=72) razgovaraju s djecom o razlozima i mogućim rješenjima potiču djecu da uče iz kritika, dok se najmanji udio

roditelja, njih 1% (n=1) osjeća razočarano. Način roditeljske reakcije kada dijete izrazi želju za odustajanjem od sporta kojim se trenutno bavi, prikazan je na Grafikonu 5.

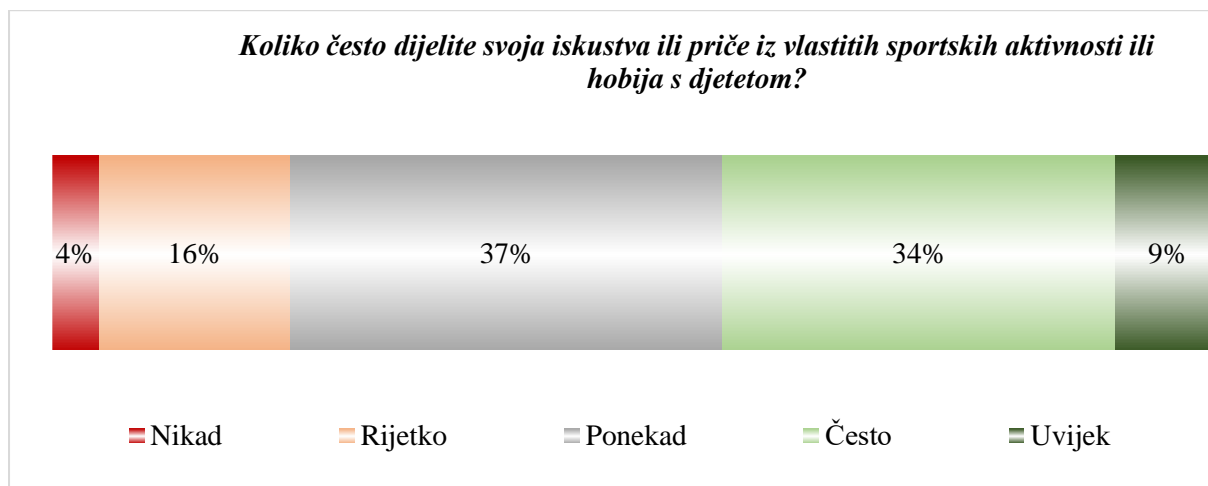
Grafikon 5. Način roditeljske reakcije kada dijete izrazi želju za odustajanjem od sporta kojim se trenutno bavi

Učestalost dijeljenja svojih iskustava ili priča iz vlastitih sportskih aktivnosti ili hobija s djetetom mjerena je direktnim indikatorom kojem je pridružena ordinalna ljestvica procjene Likertova tipa od pet stupnjeva (od 1 - „*Nikad*“ do 5 - „*Uvijek*“), na kojoj niži skalni rezultat indicira manju učestalost dijeljenja svojih iskustava ili priča iz vlastitih sportskih aktivnosti ili hobija s djetetom, dok viši skalni rezultat indicira veću učestalost dijeljenja svojih iskustava ili priča iz vlastitih sportskih aktivnosti ili hobija s djetetom.

Obzirom na dobivene rezultate, 21% (n=30) ispitanih roditelja nikad ili rijetko dijele iskustva ili priče iz vlastitih sportskih aktivnosti ili hobija s djetetom, 37% (n=54) to čini ponekad, dok 43% (n=62) ispitanih često ili uvijek dijele iskustva ili priče iz vlastitih sportskih aktivnosti ili hobija s djetetom. Učestalost dijeljenja svojih iskustava ili priča iz vlastitih sportskih aktivnosti ili hobija s djetetom prikazana je na Grafikonu 6.

Grafikon 6. Učestalost dijeljenja svojih iskustava ili priča iz vlastitih sportskih aktivnosti ili hobija s djetetom

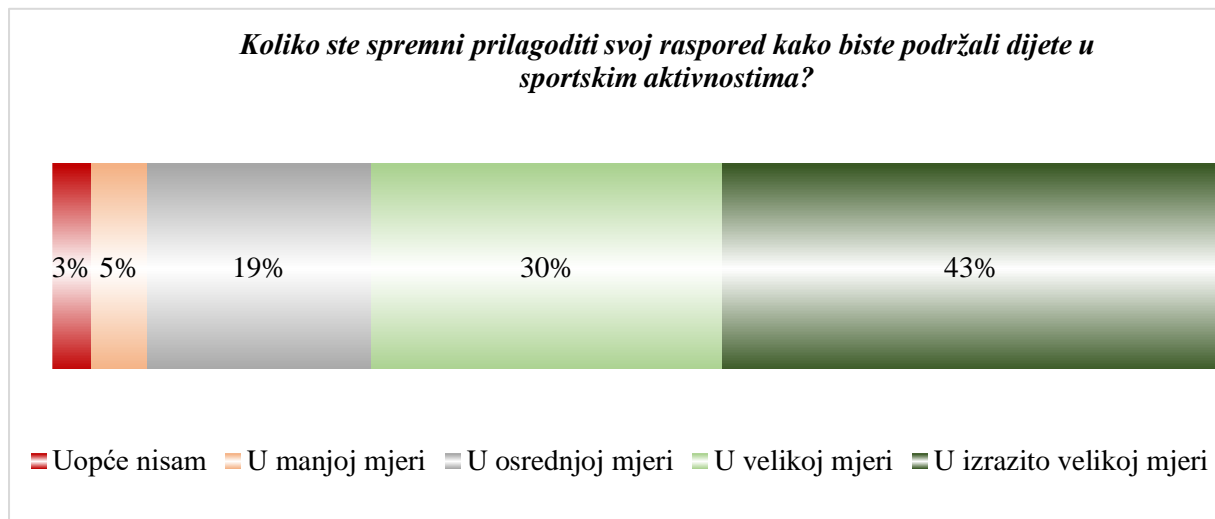
Sudeći prema prosječnoj vrijednosti ($M \pm SD = 3,27 \pm 0,98$), ispitani roditelji u osrednjoj mjeri dijele iskustva ili priče iz vlastitih sportskih aktivnosti ili hobija s djetetom.

Razina operativne podrške (odnos roditelja prema vlastitom utrošenom vremenu te vremenu svoje djece obzirom na dječje sportske aktivnosti) mjereno je putem tri indikatora.

Spremnost prilagođavanja roditeljskog rasporeda kako bi podržali dijete u sportskim aktivnostima mjerena je direktnim indikatorom kojem je pridružena ordinalna ljestvica procjene Likertova tipa od pet stupnjeva (od 1 - „Uopće nisam“ do 5 - „U izrazito velikoj mjeri“), na kojoj niži rezultat indicira manju spremnost prilagođavanja roditeljskog rasporeda kako bi podržali dijete u sportskim aktivnostima, dok viši rezultat indicira veću spremnost prilagođavanja roditeljskog rasporeda kako bi podržali dijete u sportskim aktivnostima.

Obzirom na dobivene rezultate, 8% (n=12) ispitanih roditelja uopće nisu ili su spremni u manjoj mjeri prilagoditi svoj raspored kako bi podržali dijete u sportskim aktivnostima, 19% (n=28) ispitanih to su spremni u osrednjoj mjeri, dok je 73% (n=106) ispitanih roditelja u velikoj ili u izrazito velikoj mjeri spremno prilagoditi svoj raspored kako bi podržali dijete u sportskim aktivnostima. Spremnost prilagođavanja roditeljskog rasporeda kako bi podržali dijete u sportskim aktivnostima prikazana je na Grafikonu 7.

Grafikon 7. Spremnost prilagođavanja roditeljskog rasporeda kako bi podržali dijete u sportskim aktivnostima

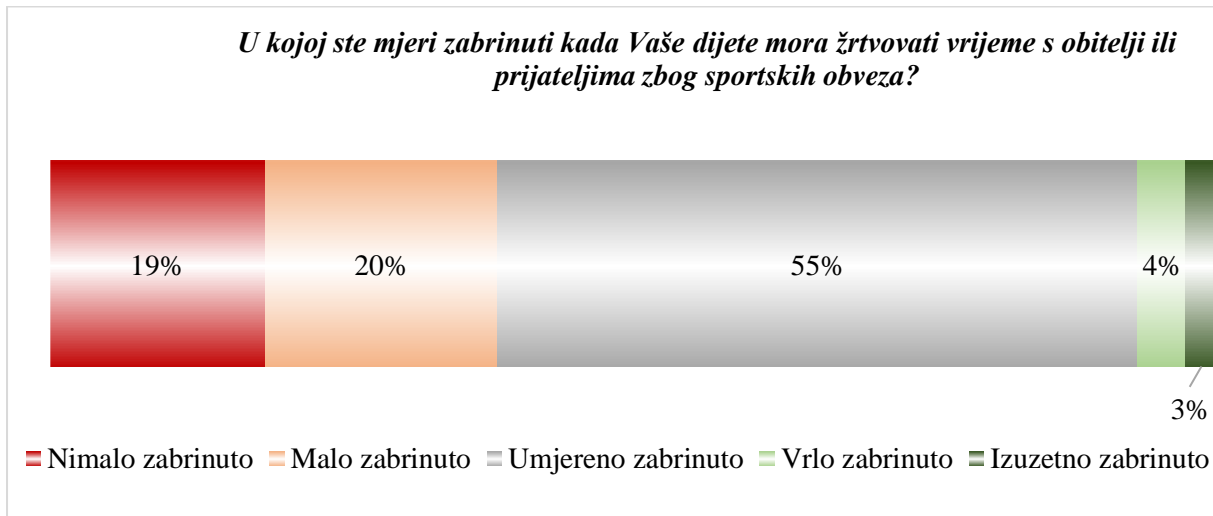

Sudeći prema prosječnoj vrijednosti ($M \pm SD = 4,03 \pm 1,06$), ispitani roditelji u velikoj su mjeri spremni prilagoditi svoj raspored kako bi podržali dijete u sportskim aktivnostima.

Razina zabrinutosti kada dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih obveza mjereni su direktnim indikatorom kojem je pridružena ordinalna ljestvica procjene Likertova tipa od pet stupnjeva (od 1 - „Nimalo zabrinuto“ do 5 - „Izrazito zabrinuto“), na kojoj niži skalni rezultat indicira manju razinu roditeljske zabrinutosti, dok viši skalni rezultat indicira veću razinu roditeljske zabrinutosti.

Obzirom na dobivene rezultate, 38% ($n=56$) ispitanih roditelja uopće nisu ili su malo zabrinuti, 55% ($n=80$) ispitanih zabrinuto je u osrednjoj mjeri, dok je 7% ($n=10$) ispitanih roditelja izuzetno ili vrlo zabrinuto. Razina zabrinutosti kada dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih obveza prikazana je na Grafikonu 8.

Grafikon 8. Razina zabrinutosti kada dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih obveza

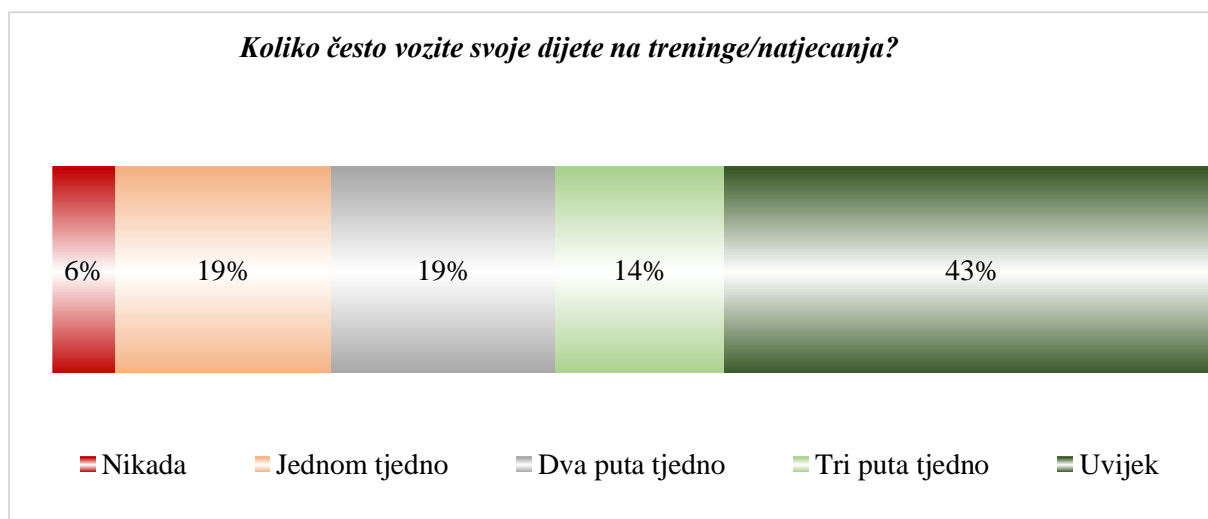

Sudeći prema prosječnoj vrijednosti ($M \pm SD = 2,53 \pm 0,93$), ispitani roditelji u osrednjoj su mjeri zabrinuti kada dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih obveza.

Učestalost voženja djeteta na treninge/natjecanja mjerena je direktnim indikatorom kojem je pridružena ordinalna ljestvica procjene Likertova tipa od pet stupnjeva (od 1 - „Nikada“ do 5 - „Uvijek“), na kojoj niži skalni rezultat indicira nižu razinu operativne podrške, dok viši skalni rezultat indicira višu razinu operativne podrške.

Obzirom na dobivene rezultate, najveći udio ispitanih roditelja, njih 43% (n=62) djecu na treninge/natjecanja voze uvijek, dok najmanji udio ispitanih roditelja, njih 6% (n=8) djecu nikada ne vozi na treninge/natjecanja. Učestalost voženja djeteta na treninge/natjecanja prikazana je na Grafikonu 9.

Grafikon 9. Učestalost voženja djeteta na treninge/natjecanja

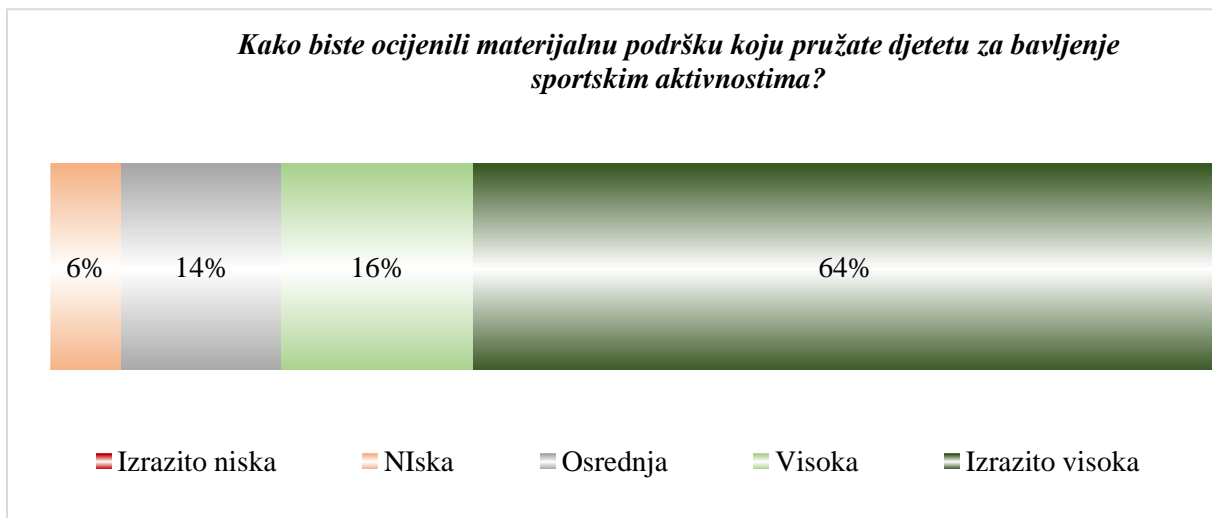
Razina materijalne podrške mjerena je putem dva indikatora.

Obzirom na troškove bavljenja djece sportom, 22% (n=32) ispitanih roditelja smatra kako troškovi bavljenja sportom (plaćanje treninga, kupovina sportske opreme, vožnja na/sa natjecanja i sl.) uopće nisu previsoki u odnosu na kućni budžet, 66% (n=97) ispitanih roditelja smatra kako su troškovi bavljenja sportom djelomično previsoki u odnosu na kućni budžet, dok 12% (n=17) ispitanih roditelja smatra kako su troškovi bavljenja sportom previsoki u odnosu na kućni budžet.

Razina materijalne podrške za sportske aktivnosti djece mjerena je direktnim indikatorom kojem je pridružena ordinalna ljestvica procjene Likertova tipa od pet stupnjeva (od 1 - „*Izrazito niska*“ do 5 - „*Izrazito visoka*“), na kojoj niži skalni rezultat indicira manju razinu materijalne podrške za sportske aktivnosti djece, dok viši skalni rezultat indicira veću razinu materijalne podrške za sportske aktivnosti djece.

Obzirom na dobivene rezultate, 6% (n=9) ispitanih roditelja vlastitu materijalnu podršku za sportske aktivnosti djece ocijenilo je niskom, 14% (n=20) ispitanih vlastitu materijalnu podršku za sportske aktivnosti djece ocijenilo je osrednjom, 80% (n=117) ispitanih roditelja vlastitu materijalnu podršku za sportske aktivnosti djece ocijenilo je visokom ili izrazito visokom, dok nije detektiran niti jedan roditelj koji je vlastitu materijalnu podršku za sportske aktivnosti djece ocijenio izrazito niskom. Razina materijalne podrške za sportske aktivnosti djece prikazana je na Grafikonu 10.

Grafikon 10. Razina materijalne podrške za sportske aktivnosti djece

Sudeći prema prosječnoj vrijednosti ($M \pm SD = 4,38 \pm 0,94$), ispitani roditelji vlastitu razinu materijalne podrške za sportske aktivnosti djece ocijenili su visokom.

4.1. Razlike u razini sportske uključenosti djece s obzirom na različitost socio-demografskih karakteristika i odnosa prema sportskoj aktivnosti njihovih roditelja.

Prvi istraživački cilj obuhvatio je ispitivanje razlika u razini sportske uključenosti djece obzirom na sportsko iskustvo roditelja, razinu roditeljske sportske aktivnosti, razinu roditeljske uključenosti u sportske aktivnosti djece te razinu roditeljske podrške (emocionalne, operativne i materijalne) dječjem bavljenju sportskim aktivnostima.

U nastavku, testirana je prvo postavljena hipoteza (H_1): *Djeca mlađe školske dobi koja se bave natjecateljskim sportskim aktivnostima u većoj mjeri dolaze iz obitelji u kojima su se roditelji bavili/bave sportom, osobito natjecateljskim; u kojima su roditelji u većoj mjeri uključeni u sportske aktivnosti djece te pružaju djeci veću razinu /emocionalne, materijalne i operativne/ podrške, dok djeca mlađe školske dobi koja se bave rekreativnim sportskim aktivnostima u većoj mjeri dolaze iz obitelji u kojima se roditelji nisu bavili/ne bave ili su se njime bavili rekreativno, u kojima su roditelji u manjoj mjeri uključeni u sportske aktivnosti djece te pružaju djeci manju razinu (emocionalne, materijalne i operativne) podrške.*

U svrhu testiranja razlikuju li se djeca koja dolaze iz obitelji u kojima su se roditelji bavili/bave sportom te u kojima su se roditelji bavili/bave natjecateljskim ili rekreativnim sportom u razini bavljenja sportskom aktivnošću, korišten je Hi kvadrat test za dva nezavisna uzorka. Prema rezultatima provedenih testova, djeca koja dolaze iz obitelji u kojima su se roditelji bavili/bave sportom ne razlikuju se statistički značajno od djece koja dolaze iz obitelji u kojima se roditelji nisu bavili/ne bave se sportom u razini bavljenja sportskim aktivnostima ($\chi^2_{(1)} = 0,000$; $p > 0,05$).

S druge pak strane, utvrđeno je kako se djeca koja dolaze iz obitelji u kojima su se roditelji bavili/bave natjecateljskim sportom razlikuju statistički značajno od djece koja dolaze iz obitelji u kojima su se roditelji bavili/bave rekreativnim sportom u razini sportske aktivnosti ($\chi^2_{(2)} = 9,583$; $p < 0,01$). Pri tome, djeca roditelja koji su se bavili/bave sportskim aktivnostima rekreativno u većoj mjeri i sama se bave sportskim aktivnostima rekreativno, dok djeca roditelja koji su se bavili/bave sportskim aktivnostima natjecateljski se i sama u većoj mjeri bave sportskim aktivnostima natjecateljski. Rezultati provedenih testiranja, prikazani su u Tablici 2.

Tablica 2. Razlike u analiziranim nominalnim varijablama između djece koja se sportom bave natjecateljski i rekreativno

Legenda:

Varijabla	Razina sportske aktivnosti djece		Značajnost testovnog statistika		
	Rekreativno	Natjecateljski			
Sportsko iskustvo roditelja	Da	EF	38	25	$\chi^2_{(1)} = 0,000$ $p = 1,000$ $V = 0,002$
		TF	38	25	
	Ne	EF	6	4	
		TF	6	4	
Razina sportske aktivnosti roditelja	Rekreativno	EF	31	11	$\chi^2_{(2)} = 9,583^{**}$ $V = 0,390$
		TF	25	17	
	Natjecateljski	EF	7	14	
		TF	13	8	

Legenda: EF – empirijske frekvencije; TF – teorijske frekvencije; $\chi^2_{(df)}$ = Iznos Pearsonovog Chi-Square testovnog statistika s pripadnim stupnjevim slobode; $\chi^2_{(df)}^{**}$ = Iznos Pearsonovog Chi-Square testovnog statistika s pripadnim stupnjevim slobode uz Yatesovu korekciju; p = dvosmjerna značajnost Fisherovog egzaktnog testa; V = iznos Cramerovog V koeficijenta; *** $p < 0,001$; ** $p < 0,01$; * $p < 0,05$

U svrhu testiranja razlikuju li se djeca koja dolaze iz obitelji u kojima su roditelji u većoj mjeri uključeni u sportske aktivnosti djece te pružaju djeci veću razinu (emocionalne, materijalne i operativne), konstruiran je jedinstveni indikator razine emocionalne podrške.

Obzirom da je emocionalna podrška mjerena putem pet indikatora, na svakom je indikatoru svakom sudioniku istraživanja dodijeljen kod 0 ili 1, pri čemu je kod 0 označavao manju razinu emocionalne podrške, dok je kod 1 označavao veću razinu emocionalne podrške. Samim time, na konstruiranom jedinstvenom indikatoru emocionalne veći rezultat indicira veću razinu emocionalne podrške roditelja, dok manji rezultat indicira manju razinu emocionalne podrške roditelja.

Naime, Na pitanju „Pružate li emocionalnu podršku djetetu vezano uz bavljenje sportom?“ roditeljima koji su odgovorili u manjoj ili osrednjoj mjeri dodijeljen je kod 0, dok je onima koji su odgovorili u velikoj ili izrazito velikoj mjeri dodijeljen kod 1. Na pitanju „Kako reagirate kada Vaše dijete izrazi nezadovoljstvo ili frustraciju zbog sporta?“ roditeljima koji su odgovorili „Nudim pomoć u rješavanju problema“, „Ohrabrujem ga/ju da nastavi“, „Pružam utjehu“ te „Razgovaramo o problemu“ dodijeljen je kod 1, dok je onima koji su odgovorili „Pustim ga/ju da to prođe“ dodijeljen kod 0. Na pitanju „Kako reagirate na kritike koje dijete dobije od trenera ili suigrača?“ roditeljima koji su odgovorili „Branim dijete od kritika pred trenerima ili drugim ljudima“, „Potičem dijete da uči iz njih“ te „Razgovaram s djetetom o kritikama“ dodijeljen je kod 1, dok je onima koji su odgovorili „Ne obraćam pažnju“ dodijeljen kod 0. Na pitanju „Na koji način reagirate kada Vaše dijete izrazi želju za odustajanjem od sporta kojim se trenutno bavi?“ roditeljima koji su odgovorili „Podržavam ga ju u toj odluci“, „Potičem ga ju da nastavi“ te „Razgovaramo o razlozima mogućim rješenjima“ dodijeljen je kod 1, dok je onima koji su odgovorili „Ne reagiram“ te „Osjećam se razočarano“ dodijeljen kod 0. Na pitanju „Koliko često dijelite svoja iskustva ili priče iz vlastitih sportskih aktivnosti ili hobija s djetetom?“ roditeljima koji su odgovorili „Često“ te „Uvijek“ dodijeljen je kod 1, dok je onima koji su odgovorili „Nikad“, „Rijetko“ te „Ponekad“ dodijeljen kod 0.

Kako bi se testirao drugi dio prve hipoteze, korišten je t test za dva nezavisna uzorka kojim je testirana statistička značajnost razlike prosječnih vrijednosti između dvije skupine djece na kvantitativnim varijablama (razina uključenosti roditelja u sportske aktivnosti djece; razina roditeljske emocionalne podrške djeci, spremnost prilagođavanja roditeljskog rasporeda kako bi podržali dijete u sportskim aktivnostima, razina zabrinutosti kada dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih obveza te učestalost voženja djeteta na treninge/natjecanja); dok je Mann Whitney U test za dva nezavisna uzorka korišten prilikom testiranja statističke značajnosti razlike rangova između dvije skupine djece na

ordinalnim varijablama (procjena troškove bavljenja djece sportom te razina materijalne podrške za sportske aktivnosti djece).

Prema rezultatima provedenih t testova (Tablica 3), utvrđeno je kako se djeca koja se sportom bave natjecateljski te djeca koja se sportom bave rekreativno ne razlikuju statistički značajno u razini uključenosti roditelja u njihove sportske aktivnosti (homogene varijance, $t_{(71)} = 0,756$, $p > 0,05$) te spremnosti prilagođavanja rasporeda njihovih roditelja kako bi podržali dijete u sportskim aktivnostima (homogene varijance, $t_{(71)} = 1,339$, $p > 0,05$). S druge pak strane, ni djeca koja se sportom bave natjecateljski te djeca koja se sportom bave rekreativno razlikuju se statistički značajno u razini roditeljske emocionalne podrške, $t_{(71)} = -2,327$, $p < 0,05$); razini roditeljske zabrinutosti kada dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih obveza (heterogene varijance, $W_{(48)} = -2,153$, $p < 0,05$) te učestalosti voženja djeteta na treninge/natjecanja, $t_{(71)} = 3,239$, $p < 0,01$; pri čemu djeca koja se bave sportom rekreativno žive u obiteljima u kojima dobivaju manje emocionalne podrške ($M \pm SD = 4,18 \pm 0,62$), obiteljima u kojima su roditelji u većoj mjeri zabrinuti kada dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih obveza ($M \pm SD = 2,89 \pm 0,81$) te u obiteljima u kojima ih roditelji učestalije voze na treninge i natjecanja ($M \pm SD = 4,43 \pm 0,90$); dok djeca koja se bave sportom natjecateljski žive u obiteljima u kojima dobivaju više emocionalne podrške ($M \pm SD = 4,52 \pm 0,57$), obiteljima u kojima su roditelji u manjoj mjeri zabrinuti kada dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih obveza ($M \pm SD = 2,38 \pm 1,08$) te u obiteljima u kojima ih roditelji manje učestalo voze na treninge i natjecanja ($M \pm SD = 3,66 \pm 1,14$). Rezultati provedenih testova prikazani su u Tablici 3.

Tablica 3. Razlike u analiziranim kvantitativnim varijablama između djece koja se sportom bave natjecateljski i rekreativno

Varijabla	Leveneov test homogenosti varijanci	Statistička značajnost razlike prosjeka	Razina sportske aktivnosti djece			
			Rekreativno (n=44)		Natjecateljski (n=29)	
			M	SD	M	SD
Razina uključenosti roditelja u sportske aktivnosti djece	$F = 0,808$ $p = 0,372$	$t_{(71)} = 0,756$ $p = 0,452$	4,45	0,70	4,31	0,93
Razina roditeljske emocionalne podrške djeci	$F = 1,054$ $p = 0,308$	$t_{(71)} = -2,327^*$ $p = 0,023$	4,18	0,62	4,52	0,57
Spremnost prilagođavanja roditeljskog rasporeda kako bi podržali dijete u sportskim aktivnostima	$F = 0,0333$ $p = 0,857$	$t_{(71)} = 1,339$ $p = 0,185$	4,50	0,70	4,28	0,70
Razina zabrinutosti kada dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih obveza	$F = 10,394^{**}$ $p = 0,002$	$W_{(48)} = -2,153^*$ $p = 0,036$	2,89	0,81	2,38	1,08
Učestalost voženja djeteta na treninge/natjecanja	$F = 2,639$ $p = 0,109$	$t_{(71)} = 3,239^{**}$ $p = 0,002$	4,43	0,90	3,66	1,14

Legenda: M = prosječna vrijednost; SD = standardna devijacija; F = Leveneov statistik; t = t statistik; W = Welchov statistik; *** $p < 0.001$; ** $p < 0.01$; * $p < 0.05$

Prema rezultatima provedenih Mann Whitney U testova (Tablica 4), procjene troškova za bavljenje sportom dobivene od strane roditelja djece koja se bave sportom natjecateljski i djece koja se bave sportom rekreativno ne razlikuju statistički značajno ($U = 575,000$; $p > 0,05$). Također, procjena materijalne podrške za sportske aktivnosti djece dobivena od strane roditelja djece koja se bave sportom natjecateljski i djece koja se bave sportom rekreativno ne razlikuju statistički značajno ($U = 562,000$; $p > 0,05$). Drugim riječima, ispitani roditelji podjednako troše za sport svoje djece te podjednako djeci daju materijalnu podršku za sportske aktivnosti, neovisno o razini sportske aktivnosti djece. Rezultat provedenih testova prikazan je u Tablici 4.

Tablica 4. Razlike u analiziranim ordinalnim varijablama između djece koja se sportom bave natjecateljski i rekreativno

Varijabla	Statistička značajnost razlike rangova	Razina sportske aktivnosti djece			
		Rekreativno (n=44)		Natjecateljski (n=29)	
		Srednji rang	MDN	Srednji rang	MDN
Procjena troškova bavljenja djece sportom	Mann-Whitney U = 575,000 p = 0,386	38,43	3	34,83	5
Razina materijalne podrške za sportske aktivnosti djece	Mann-Whitney U = 562,000 p = 0,281	38,73	3	34,38	5

Legenda: MDN = Medijalna vrijednost; *** p < 0.001; ** p < 0.01; * p < 0.05

Sudeći prema dobivenim rezultatima prva može biti djelomično prihvaćena, obzirom na nalaz po kojem djeca koja se sportskim aktivnostima bave natjecateljski u većoj mjeri dolaze iz obitelji u kojima su se roditelji bavili/bave natjecateljskim sportskim aktivnostima, u kojima dobivaju više emocionalne roditeljske podrške, u kojima su roditelji manje zabrinuti kada dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih obveza te obitelji u kojima ih roditelji manje učestalo voze na treninge/natjecanja, dok djeca koja se sportskim aktivnostima bave rekreativno u većoj mjeri dolaze iz obitelji u kojima su se roditelji bavili/bave rekreativnim sportskim aktivnostima, u kojima dobivaju manje emocionalne roditeljske podrške, u kojima su roditelji u većoj mjeri zabrinuti kada dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih obveza te obitelji u kojima ih roditelji češće voze na treninge/natjecanja. S druge pak strane, djeca koja sportskim aktivnostima bave rekreativno te djeca koja se sportskim aktivnostima bave natjecateljski ne razlikuju se statistički značajno obzirom na sportsko iskustvo roditelja, razinu roditeljske uključenosti u sportske aktivnosti djece, spremnosti roditeljskog prilagođavanja vlastitog rasporeda kako bi podržali dijete u sportskim aktivnostima, roditeljskoj procjeni troškova bavljenja djece sportom te roditeljskoj procjeni materijalne podrške za sportske aktivnosti djece.

4.2. Razlike između majki i očeva u razini uključenosti u sportske aktivnosti djece

Drugi istraživački cilj obuhvatio je ispitivanje razlika u razini uključenosti u sportske aktivnosti djece između majki i očeva.

Za potrebu testiranja druge hipoteze po kojoj između majki i očeva postoji statistički značajna razlika u razini uključenosti u sportske aktivnosti njihove djece, pri čemu su očevi u većoj mjeri uključeni u sportske aktivnosti njihove djece, dok su majke u manjoj mjeri uključene u sportske aktivnosti njihove djece, korišten je t - test za dva nezavisna uzorka.

Prema rezultatima provedenog testa (Tablica 5), utvrđeno je kako se očevi i majke razlikuju statistički značajno u razini uključenosti u sportske aktivnosti svoje djece (nehomogene varijance, $W_{(131)} = 2,602$, $p < 0,05$) pri čemu očevi iskazuju manju razinu uključenosti u sportske aktivnosti svoje djece ($M \pm SD = 3,73 \pm 1,10$), dok majke iskazuju veću razinu uključenosti u sportske aktivnosti svoje djece ($M \pm SD = 4,40 \pm 0,80$). rezultat provedenog testa prikazan je u Tablici 5.

Tablica 5. Razlike u razini uključenosti u sportske aktivnosti djece između majki i očeva

Varijabla	Leveneov test homogenosti varijanci	Statistička značajnost razlike prosjeka	Spol roditelja			
			Muški (n=73)		Ženski (n=73)	
			M	SD	M	SD
Razina uključenosti roditelja u sportske aktivnosti djece	$F = 17,404^{***}$ $P = 0,000$	$W_{(131)} = 2,602^*$ $p = 0,010$	3,73	1,10	4,40	0,80

Legenda: M = prosječna vrijednost; SD = standardna devijacija; F = Leveneov statistik; t = t statistik; W = Welchov statistik; *** $p < 0.001$; ** $p < 0.01$; * $p < 0.05$

Sudeći prema dobivenim rezultatima, druga hipoteza po kojoj su očevi u većoj mjeri uključeni u sportske aktivnosti njihove djece od majki ne može biti prihvaćena, obzirom na nalaz po kojem čemu očevi iskazuju manju razinu uključenosti u sportske aktivnosti svoje djece dok majke iskazuju veću razinu uključenosti u sportske aktivnosti svoje djece.

4.3. Razlike između majki i očeva u vrsti podrške kojoj pružaju svojoj djeci u bavljenju sportskim aktivnostima

Treći istraživački cilj obuhvatio je ispitivanje razlika između majki i očeva u vrsti podrške kojoj pružaju svojoj djeci u bavljenju sportskim aktivnostima.

Kako bi se testirala treća hipoteza po kojoj majke u većoj mjeri djeci pružaju emocionalnu podršku, dok u razini pružanja materijalne i operativne podrške nema značajne razlike između majki i očeva, korišten je t test za nezavisne uzorke kojima je testirana statistička značajnost razlike prosječnih vrijednosti između majki i očeva na kvantitativnim varijablama (razina roditeljske emocionalne podrške djeci, spremnost prilagođavanja roditeljskog rasporeda kako bi podržali dijete u sportskim aktivnostima, razina zabrinutosti kada dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih obveza te učestalost voženja djeteta na treninge/natjecanja); dok je Mann Whitney U test za dva nezavisna uzorka korišten prilikom testiranja statističke značajnosti razlike rangova između majki i očeva na ordinalnim varijablama (procjena troškove bavljenja djece sportom te razina materijalne podrške za sportske aktivnosti djece).

Prema rezultatima provedenih t testova (Tablica 6), utvrđeno je kako se majke i očevi razlikuju statistički značajno u razini pružanja emocionalne podrške djeci (heterogene varijance, $W_{(118)} = 3,498$, $p < 0,001$), spremnosti prilagođavanja roditeljskog rasporeda kako bi podržali dijete u sportskim aktivnostima (heterogene varijance, $W_{(115)} = 4,582$, $p < 0,001$), razini zabrinutosti kada dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih obveza (homogene varijance, $t_{(144)} = -2,062$, $p < 0,05$) te učestalosti voženja djeteta na treninge/natjecanja (heterogene varijance, $W_{(133)} = 4,056$, $p < 0,001$); Rezultati pokazuju da majke djeci iskazuju veću razinu emocionalne podrške ($M \pm SD = 4,32 \pm 0,62$), u većoj su mjeri spremne prilagođavati svoj raspored kako bi podržale dijete u sportskim aktivnostima ($M \pm SD = 4,41 \pm 0,70$), u većoj su mjeri zabrinute kada dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih obveza ($M \pm SD = 2,68 \pm 0,96$) te učestalije voze dijete na treninge/natjecanja ($M \pm SD = 4,12 \pm 1,07$); dok očevi djeci iskazuju manju razinu emocionalne podrške ($M \pm SD = 3,82 \pm 1,03$), u manjoj su mjeri spremni prilagođavati svoj raspored kako bi podržali dijete u sportskim aktivnostima ($M \pm SD = 3,66 \pm 1,22$), u manjoj su mjeri zabrinuti kada dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih

obveza ($M \pm SD = 2,37 \pm 0,89$) te manje učestalo voze dijete na treninge/natjecanja ($M \pm SD = 2,27 \pm 1,44$). Rezultati provedenih testova prikazani su u Tablici 6.

Tablica 6. Razlike u razini emocionalne i operativne podrške između očeva i majki

Varijabla	Leveneov test homogenosti varijanci	Statistička značajnost razlike prosjeka	Spol roditelja			
			Muški (n=73)		Ženski (n=73)	
			M	SD	M	SD
Razina roditeljske emocionalne podrške djeći	$F = 17,500^{***}$ $p = 0,000$	$W_{(118)} = 3,498^{***}$ $p = 0,000$	3,82	1,03	4,32	0,62
Spremnost prilagođavanja roditeljskog rasporeda kako bi podržali dijete u sportskim aktivnostima	$F = 22,377^{***}$ $p = 0,000$	$W_{(115)} = 4,582^{***}$ $p = 0,000$	3,66	1,22	4,41	0,70
Razina zabrinutosti kada dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih obveza	$F = 0,252$ $p = 0,616$	$t_{(144)} = -2,062^*$ $p = 0,041$	2,37	0,89	2,68	0,96
Učestalost voženja djeteta na treninge/natjecanja	$F = 15,359^{***}$ $p = 0,000$	$W_{(133)} = 4,056^{***}$ $p = 0,000$	3,27	1,44	4,12	1,07

Legenda: M = prosječna vrijednost; SD = standardna devijacija; F = Leveneov statistik; t = t statistik; W = Welchov statistik; *** $p < 0.001$; ** $p < 0.01$; * $p < 0.05$

Prema rezultatima provedenih Mann Whitney U testova (Tablica 7), utvrđeno je kako se očevi i majke ne razlikuju u procjeni troškova bavljenja djece sportom ($U = 2507,000$; $p > 0,05$), dok se razlikuju u razini materijalne podrške za sportske aktivnosti njihove ($U=2163,500$; $p < 0,05$). Pri tome, utvrđeno je kako majke u većoj mjeri djeći pružaju materijalnu podršku za bavljenje sportskim aktivnostima (srednji rang = 80,36), dok očevi pružaju manju (srednji rang = 66,64). Rezultat provedenih testova prikazan je u Tablici 7.

Tablica 7. Razlike u razini materijalne podrške između majki i očeva

Varijabla	Statistička značajnost razlike rangova	Srednji rang	Spol roditelja		
			Muški (n=73)	Muški MDN	Ženski (n=73)
Procjena troškova bavljenja djece sportom	Mann-Whitney U = 2507,000 p = 0,460	71,34	3	75,66	3
Razina materijalne podrške za sportske aktivnosti djece	Mann-Whitney U = 2163,500* p = 0,022	66,64	5	80,36	5

Legenda: MDN = Medijalna vrijednost; *** p < 0.001; ** p < 0.01; * p < 0.05

Sudeći prema dobivenim rezultatima, treće postavljena hipoteza (po kojoj majke u većoj mjeri djeci pružaju emocionalnu podršku, dok u razini pružanja materijalne i operativne podrške nema značajne razlike između majki i očeva) može biti djelomično prihvaćena, obzirom na nalaz po kojem majke djeci u većoj mjeri od očeva pružaju emocionalnu podršku, no također je ustanovljeno kako majke u većoj mjeri od očeva djeci pružaju veću razine operativne podrške (u većoj su mjeri spremne prilagođavati svoj raspored kako bi podržale dijete u sportskim aktivnostima, u većoj su mjeri zabrinute kada dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih obveza te učestalije voze dijete na treninge/natjecanja) te materijalnu podršku (u većoj mjeri djetetu pružaju materijalnu podršku za bavljenje sportskim aktivnostima).

5. RASPRAVA

Roditeljska uključenost u sportske aktivnosti djece mlađe školske dobi može se očitovati kroz različite oblike: emocionalnu podršku, pružanje materijalnih resursa, prijevoz do i s treninga, te aktivno sudjelovanje ili ohrabrivanje u sportskim događajima. Istraživanja su pokazala da su djeca koja primaju visok stupanj roditeljske podrške, bilo kroz verbalno ohrabrenje ili kroz aktivno učestvovanje roditelja, sklonija redovitijem i dugoročnijem bavljenju sportom. Pozitivna roditeljska motivacija pomaže djeci u razvijanju pozitivnije slike o sebi, poboljšavanju samopouzdanja, te izgrađivanja osjećaja postignuća, što sve zajedno doprinosi njihovoj želji za nastavkom sportske aktivnosti.

Osim toga, roditeljski stil odgoja također igra značajnu ulogu. Autoritativni roditelji, koji kombiniraju visoke zahtjeve sa visokom emocionalnom podrškom, često ohrabruju djecu na istraživanje različitih sportova, što može rezultirati boljim usklađivanjem djetetovih interesa i sportskih aktivnosti. Nasuprot tome, previše kontrolirajući ili, s druge strane, potpuno nezainteresirani roditelji mogu smanjiti interes djeteta za sport i fizičku aktivnost. Kroz ovaj kontekst, jasno je da roditelji ne samo da mogu utjecati na odluku djece da se bave sportom, već i na njihovu upornost i posvećenost odabranim aktivnostima.

Također, socio-ekonomski status roditelja, njihova obrazovna pozadina, kao i njihova vlastita iskustva sa sportom, mogu značajno oblikovati prilike i pristup djece sportskim aktivnostima. Roditelji koji su i sami imali pozitivna iskustva u sportu češće će motivirati svoju djecu na bavljenje sportom, dok će oni koji nisu imali pozitivna iskustva biti manje skloni podržavanju sportskih aktivnosti. S druge strane, socio-ekonomske mogućnosti određuju dostupnost različitih sportskih aktivnosti za djecu, što može utjecati na učestalost i kvalitetu njihovog angažmana u sportu.

Značajan je i utjecaj roditeljske percepcije o važnosti sporta i fizičke aktivnosti. Roditelji koji smatraju da je sport ključan za tjelesni razvoj, emocionalnu stabilnost, te socijalne vještine svoje djece, češće će biti angažirani u poticanju sportske aktivnosti. Kroz otvorenu komunikaciju i podršku, oni mogu pomoći djeci da razviju pozitivan odnos prema fizičkoj aktivnosti i shvate važnost sporta za cjelokupno zdravlje i dobrobit.

Prvi istraživački cilj obuhvatio je ispitivanje razlika u razini sportske uključenosti djece obzirom na sportsko iskustvo roditelja, razinu roditeljske sportske aktivnosti, razinu roditeljske uključenosti u sportske aktivnosti djece te razinu roditeljske podrške (emocionalne, operativne i materijalne) dječjem bavljenju sportskim aktivnostima. Rezultati su pokazali da kako djeca koja se sportskim aktivnostima bave natjecateljski u većoj mjeri dolaze iz obitelji u kojima su se roditelji bavili/bave natjecateljskim sportskim aktivnostima, iz obitelji u kojima dobivaju više emocionalne roditeljske podrške, u kojima su roditelji manje zabrinuti kada dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih obveza te obitelji u kojima ih roditelji manje učestalo voze na treninge/natjecanja, dok djeca koja se sportskim aktivnostima bave rekreativno u većoj mjeri dolaze iz obitelji u kojima su se roditelji bavili/bave rekreativnim sportskim aktivnostima, iz obitelji u kojima dobivaju manje emocionalne roditeljske podrške, u kojima su roditelji u većoj mjeri zabrinuti kada dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih obveza te obitelji u kojima ih roditelji učestalije voze na treninge/natjecanja,

Nalaz po kojem djeca koja se sportskim aktivnostima bave natjecateljski u većoj mjeri dolaze iz obitelji u kojima su se roditelji bavili/bave natjecateljskim sportskim aktivnostima, u skladu je s teorijskim uvidima i dosadašnjim empirijskim istraživanjima. Naime, prema modelu utjecaja obitelji smatra se da su vjerovanja roditelja i njihove razine tjelesne aktivnosti značajno povezane s vjerovanjima djece i njihovim razinama tjelesne aktivnosti (Ha i sur., 2022). Također, pokazano je kako je percipirana važnost i vrijednost tjelesne aktivnosti od strane roditelja važan čimbenik koji utječe na ponašanje djece u tjelesnoj aktivnosti. Konkretno, istraživanja sugeriraju da roditelji koji pridaju veliku važnost tjelesnoj aktivnosti i vrednuju njezine koristi vjerojatnije imaju tjelesno aktivniju djecu (Loprinzi i Trost, 2010). Nadalje, Petrić i suradnici (2019) pišu da roditelji u većini slučajeva uspijevaju prenijeti vlastite vrijednosti na djecu, jer je ovaj edukativni program koji se u prvome redu odnosio na roditelje, posljedično pozitivno djelovao i na djecu. Nadalje, tvrde da ako su roditelji tjelesno neaktivni i njihova djeca će biti neaktivna. Ako djeca ne vide na primjeru roditelja posvećenost sportskim aktivnostima ili rekreaciji, mala je vjerojatnost da će se sama početi baviti tjelesnim aktivnostima ili biti upoznata s pozitivnim karakteristikama koje vježbanje donosi (Petrić i sur., 2019). Nikolić i suradnici su 2022. godine proveli istraživanje na području grada Zagreba na uzorku od 259 roditelja predškolske djece. Cilj istraživanja bio je prikazati da će razina tjelesne aktivnosti roditelja uvelike utjecati i na tjelesnu aktivnost njihove djece.

Potvrdili su hipotezu, jer su rezultati dokazali da djeca, čiji roditelji vode aktivniji život i koji se bave sportskim i rekreacijskim aktivnostima, češće sudjeluju u tjelesnim aktivnostima u slobodno vrijeme te rado sudjeluju u sportskim aktivnostima koje organizira vrtić. Pri tome, roditelji koji su se pokazali neaktivnima, također su u većoj mjeri imali djecu koja nerijetko izabiru sedentarne aktivnosti i teško se uključuju u sport, što potvrđuje i naše provedeno istraživanje (Nikolić i sur., 2022).

Nalaz po kojem djeca koja se bave sportom natjecateljski u većoj mjeri žive u obiteljima u kojima dobivaju više emocionalne podrške te u obiteljima u kojima su roditelji u manjoj mjeri zabrinuti kada dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih obveza, dok djeca koja se bave sportom rekreativno žive u obiteljima u kojima dobivaju manje emocionalne podrške te u obiteljima u kojima su roditelji u većoj mjeri zabrinuti kada dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih obveza, može biti povezan s konceptom tjelesne pismenosti.

Tjelesna pismenost je višedimenzionalni koncept koji se odnosi na afektivne, tjelesne, kognitivne i ponašajne aspekte tjelesne aktivnosti (Ha i sur., 2022). Međutim, trenutna istraživanja o ulozi tjelesne pismenosti u interakciji roditelja i djece su rijetka. Malo se zna o potencijalnoj ulozi tjelesne pismenosti roditelja u međugeneracijskom prijenosu vrijednosti povezanih s tjelesnom aktivnošću između roditelja i djece. Na temelju postojećih dokaza, smatra se da je tjelesna pismenost roditelja preduvjet za višu razinu vrijednosti povezanih s tjelesnom aktivnošću te temelj roditeljskog utjecaja na vrijednosti djece povezane s tjelesnom aktivnošću (Ha i sur., 2022). Drugim riječima, onaj tko posjeduje bogatije znanje o tjelesnoj aktivnosti bolje poznaje njezinu važnost i nužnost, što dovodi do većeg vrednovanja tjelesne aktivnosti. Ha i suradnici (2022) pišu da će roditelji koji posjeduju tjelesnu pismenost najvjerojatnije svoja znanja i vrijednosti prenijeti na svoju djecu. U drugom kvantitativnom istraživanju, Ha i sur. (2020) su otkrili da poboljšanje tjelesne pismenosti roditelja može osnažiti one roditelje koji se suočavaju s izazovima tjelesne aktivnosti, pomoći im u smanjenju prepreka i održavanju motivacije za sudjelovanje u tjelesnim aktivnostima.

Samim time, pretpostavlja se kako su roditelji koji su tjelesno pismeniji u većoj mjeri upoznati sa važnošću bavljenja sportskim aktivnostima i zdravstvenim, tjelesnim, psihološkim, socijalnim i ostalim prednostima bavljenja sportom, te u većoj mjeri potiču i vlastitu djecu na bavljenje sportskim aktivnostima, svjesni važnosti sporta pružaju im svu moguću emocionalnu podršku u njihovu bavljenju tjelesnim aktivnostima te vrijeme provedeno u bavljenju sportskim aktivnostima u manjoj mjeri smatraju izgubljenim ili žrtvovanim vremenom.

Prema svemu navedenom, razvidno je kako aktivnije i ozbiljnije bavljenje sportom zahtjeva emocionalnu podršku roditelja te uravnoteženi odnos roditelja prema sportu. Naime, s jedne strane djeca koja se sportom bave ozbiljnije, češće i odgovornije (natjecateljski) u većoj mjeri žive u obiteljima u kojima su se i roditelji sportskim aktivnostima bavili natjecateljski, no takva djeca također u većoj mjeri žive u obiteljima u kojima se roditelji manje brinu zbog toga što će sportske aktivnosti oduzeti značajan dio djetetovog slobodnog vremena. Jedini iznenađujući rezultat predstavlja nalaz po kojem djecu koja se sportskim aktivnostima bave natjecateljski roditelji manje učestalo voze na treninge/natjecanja dok djecu koja se sportskim aktivnostima bave rekreativno roditelji učestalije voze na treninge/natjecanja. Navedeni nalaz se hipotetski može objasniti dobnom strukturom djece koja se bave sportskim aktivnostima natjecateljski i rekreativno te geografsko - lokacijskim faktorima. Naime, djeca mlađe životne dobi u većoj se mjeri sportom bave rekreativno, obzirom na kraće bavljenje specifičnom sportskom aktivnošću, dok je među djecom koja se sportom bave natjecateljski, veći udio djece starije životne dobi. Samim time, obzirom da su djeca starije životne dobi u većoj mjeri posvećena natjecateljskim sportskim aktivnostima, dok su djeca mlađe životne dobi u većoj mjeri posvećena rekreativnim sportskim aktivnostima, pretpostavlja se kako je djecu koja se sportom bave natjecateljski, a koja su starije životne dobi, poradi dobne strukture, na treninge i natjecanja potrebno voziti u manjoj mjeri. Također, navedeni nalaz može potencijalno biti objašnjen pretpostavkom po kojoj djeca koja se bave određenom sportskom aktivnošću a u čijoj se blizini nalazi referentni sportski klub, sportom se bave učestalije i češće, što može dovesti do razvijanja sportskih navika i vještina, te samim time do ozbiljnijeg i profesionalnijeg pristupa sportu, u obliku natjecateljskog bavljenja sportom. Pod navedenom pretpostavkom, po kojoj djeca koja žive bliže sportskim klubovima imaju veću šansu sportom se baviti natjecateljski, upravo poradi blizine mjesta stanovanja i referentnog sportskog kluba, smanjuje se potreba vožnje djece na treninge/natjecanja.

Prema svemu navedenom, razvidno je kako aktivnije i ozbiljnije bavljenje sportom zahtjeva emocionalnu podršku roditelja te uravnoteženi odnos roditelja prema sportu. Naime, pretpostavlja se kako će djeca iz obitelji u kojima dobivaju više emocionalne roditeljske podrške te iz obitelji u kojima su roditelji manje zabrinuti kada dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih obveza u manjoj mjeri odustajati od sporta te samim time imati veće preduvjete za natjecateljsko bavljenje sportskim aktivnostima, odnosno, sportom će se baviti ozbiljnije, češće i odgovornije, što su glavni preduvjeti za natjecateljsko bavljenje sportom.

Drugi istraživački cilj obuhvatio je ispitivanje razlika u razini uključenosti u sportske aktivnosti djece između majki i očeva. Rezultati su pokazali kako očevi iskazuju manju razinu uključenosti u sportske aktivnosti svoje djece, dok majke iskazuju veću razinu uključenosti u sportske aktivnosti svoje djece. Rezultati istraživanja ne iznenađuju, obzirom da su brojne teorijske rasprave i empirijska istraživanja iz raznih područja, poput istraživanja koje su proveli Harris i suradnici 1998. godine te Nord i suradnici 1997. godine (National Center for Education Statistics, 2001) a koja su pokazala kako su majke u većoj mjeri od očeva angažirane u odgoju, obrazovanju i formiranju dječje ličnosti, dječjih mišljenja i ponašanja. Pri tome, veća uključenost majki mogla bi biti rezultat mnogih čimbenika, poput nošenja, rađanja i dojenja djeteta, društvenih očekivanja da će majke biti više uključene u djetetov odgoj, obrazovanje i slobodne aktivnosti, veće angažiranosti muškaraca (očeva) na tržištu rada i sl.

Treći istraživački cilj obuhvatio je ispitivanje razlika između majki i očeva u vrsti podrške kojoj pružaju svojoj djeci u bavljenju sportskim aktivnostima. Rezultati su pokazali kako majke djeci u većoj mjeri od očeva pružaju emocionalnu podršku, pružaju veću razine operativne podrške (u većoj su mjeri spremne prilagođavati svoj raspored kako bi podržale dijete u sportskim aktivnostima, u većoj su mjeri zabrinute kada dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih obveza te učestalije voze dijete na treninge/natjecanja) te materijalnu podršku (u većoj mjeri djetetu pružaju materijalnu podršku za bavljenje sportskim aktivnostima). Istraživanja pokazuju da majke imaju tendenciju preuzimati ulogu menadžera u životima svoje djece, što uključuje i detaljnu brigu o sportskim aktivnostima. Ova vrsta uključenosti ne odnosi se samo na pasivnu prisutnost, već i na aktivno sudjelovanje u planiranju i organizaciji, što može dovesti do većeg osjećaja angažiranosti.

Tradicionalne rodne uloge često definiraju majke kao primarne izvore emocionalne podrške, dok se očevi češće doživljavaju kao pružatelji financijske i fizičke podrške. Zbog ovih društvenih očekivanja, majke su sklonije pokazati višu razinu emocionalne podrške, kao što pokazuju brojna istraživanja. Ova uloga se reflektira u svakodnevnom ponašanju i dinamici obitelji, što podupire nalaze ovoga istraživanja po kojem majke u većoj mjeri emocionalno podržavaju djecu. Psihološke studije sugeriraju da žene, uključujući majke, često pokazuju veću emocionalnu empatiju i brižnost u odnosu na muškarce. To može objasniti zašto majke pružaju veću emocionalnu podršku djeci u sportskim aktivnostima. Očevi, s druge strane, mogu biti više usmjereni na rezultate i tehničke aspekte sudjelovanja djece u sportu, umjesto na emocionalnu podršku.

Nalaz je u skladu s istraživanjem Davidsona i suradnika, koji su promatrali na uzorku od 180 djevojčica u dobi od devet godina i njihovih roditelja dvije stavke: 1) logističku podršku sportskih aktivnosti djevojčica (npr. prijevoz na/s treninga, upisivanje na sportske aktivnosti) i 2) modeliranje roditelja (u kojoj mjeri roditelji nastoje prenijeti vlastite obrasce ponašanja i potaknuti kćeri na sportske aktivnosti). U ovome istraživanju majke su pokazale znatno višu razinu logističke, tj. operativne podrške od očeva, dok su očevi značajno više nastojali modulirati djecu (Davidson i sur., 2003).

5.1. Ograničenja istraživanja

Kao glavna ograničenja ovoga istraživanja ističu se relativno mali uzorak, po svojim karakteristikama prigodni uzorak, korišteni mjerni instrumenti, koji su konstruirani za potrebe ovoga rada te nisu validirani u prijašnjim istraživanjima te primijenjena metoda on-line ankete. Naime, u metodi on-line ankete nije moguće kontrolirati postupak i tijekom anketiranja te nije moguće utvrditi jesu li tijekom ispunjavanja ankete sudionici istraživanja bili ometani, odnosno, je li tijekom ispunjavanja anketnog upitnika došlo do potencijalnih neuobičajenih poteškoća ili događaja koji su mogli utjecati na postupak prikupljanja podataka. Nadalje, dodatno ograničenje ovoga istraživanja predstavlja problem subjektivnosti dobivenih istraživačkih rezultata, obzirom na potencijalnu situaciju u kojoj je veći udio ispitanih roditelja, upravo radi istraživačke teme i anketiranja djece koja se bave sportskim aktivnostima potencijalno davao socijalno poželjnije odgovore (npr. izjašnjavao se kao bivši/aktualni sportaš, odnosno kao osoba koja se bavi/bavila sportom) ili navodio kako se sportom bavi/bavio natjecateljski, a ne rekreativno.

6. ZAKLJUČAK

Osnovni cilj ovoga istraživanja predstavljalo je istraživanje i analiziranje doprinosa sportskog iskustva i razine bavljenja sportom od strane roditelja, te roditeljske uključenosti i podrške bavljenju sportom kod djece mlađe školske dobi, dok je sekundarni cilj obuhvaćao ispitivanje razlike u navedenim varijablama između majki i očeva.

Primarni cilj istraživanja predstavljalo je ispitivanje razlika u razini sportske aktivnosti djece, između djece roditelja različitih socio-demografskih karakteristika i različitog odnosa prema sportskoj aktivnosti djece. Očekivano je kako djeca mlađe školske dobi koja se bave natjecateljskim sportskim aktivnostima u većoj mjeri dolaze iz obitelji u kojima su se roditelji bavili/bave sportom, u kojima su se roditelji bavili/bave natjecateljskim sportom, u kojima su roditelji u većoj mjeri uključeni u sportske aktivnosti djece te pružaju djeci veću razinu /emocionalne, materijalne i operativne/ podrške, dok djeca mlađe školske dobi koja se bave rekreativnim sportskim aktivnostima u većoj mjeri dolaze iz obitelji u kojima se roditelji nisu bavili/ne bave sportom, u kojima su se roditelji bavili/bave rekreativnim sportom, u kojima su roditelji u manjoj mjeri uključeni u sportske aktivnosti djece te pružaju djeci manju razinu (emocionalne, materijalne i operativne) podrške. Prema rezultatima provedenih testova, djeca koja se bave sportom rekreativno žive u obiteljima u kojima su se i roditelji u većoj mjeri sportskim aktivnostima bavili rekreativno, dobivaju manje emocionalne podrške, roditelji su im u većoj mjeri zabrinuti kada dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih obveza te ih učestalije voze na treninge i natjecanja; dok djeca koja se bave sportom natjecateljski, u većoj mjeri žive u obiteljima u kojima su se i roditelji u većoj mjeri sportskim aktivnostima bavili natjecateljski, dobivaju više emocionalne podrške, roditelji su im u manjoj mjeri zabrinuti kada dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih obveza te ih manje učestalo voze na treninge i natjecanja.

Sekundarni cilj istraživanja predstavljalo je ispitivanje razlika između majki i očeva u razini uključenosti u sportske aktivnosti njihove djece te razini emocionalne, materijalne i operativne podrške u sportskim aktivnostima njihove djece.

Prema dobivenim istraživačkim rezultatima, utvrđeno je kako su majke, u većoj mjeri od očeva, uključene u sportske aktivnosti svoje djece, kako djeci pružaju veću razinu emocionalne podrške, veću razinu operativne podrške (u većoj su mjeri spremne prilagođavati svoj raspored kako bi podržale dijete u sportskim aktivnostima te učestalije voze dijete na treninge/natjecanja) te djeci pružaju veću razinu materijalne podrške (u većoj mjeri djeci pružaju materijalnu podršku za bavljenje sportskim aktivnostima).

Prema svemu navedenom, razvidno je kako aktivnije i ozbiljnije baljenje sportom zahtjeva emocionalnu podršku roditelja te uravnoteženi odnos roditelja prema sportu

7. LITERATURA

1. Barić, R. (2012). Motivacija i prepreke za tjelesno vježbanje. *Arhiv za higijenu rada i toksikologiju*, 63 (Supplement 3), 47-57.
2. Biddle, S. J. H. i Asare, M. (2011). Physical activity and mental health in children and adolescents: A review of reviews. *British Journal of Sports Medicine*, 45(11), 886-895.
3. Biddle, S.J.H., Fox, K., i Boutcher, S. (Eds.). (2000). Physical Activity and Psychological Well-Being, (1). Routledge. 63-87.
4. Bosnar, K., i Turkalj, I. (2011). Roditeljska potpora dječacima u individualnim i ekipnim sportovima. U: Prskalo I. i Novak D. (ur.), Zbornik radova (str. 82-88). Poreč: Hrvatski Kineziološki Savez
5. Bungić, M. i Barić, R. (2009). Tjelesno vježbanje i neki aspekti psihološkog zdravlja. *Hrvatski športsko-medicinski vjesnik*, 24(2), 65-67.
6. Caspersen, C. J., Powell, K. E. i Christenson, G. M. (1985). Physical activity, exercise, and physical fitness: definitions and distinctions for health-related research. *Public Health Reports*, 100(2), 126-131.
7. Davison, K.K., Cutting, T.M. & Birch, L.L. (2003). Parent's activity- related parenting practices predict girls physical activity. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 35(9), 1589-1595.
8. Donnelly, J. E., Hillman, C. H., Castelli, D., Etnier, J. L., Lee, S., Tomporowski, P., ... i Szabo-Reed, A. N. (2016). Physical activity, fitness, cognitive function, and academic achievement in children: A systematic review. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 48(6), 1223-1224.
9. Genzić, J. (2022). Roditelj, najvažniji faktor za početak bavljenja sportom. *Zbornik radova Međimurskog veleučilišta u Čakovcu*, 13 (1), 21-30.
10. Glibo, I. i Barić, R. (2017). Roditeljski pritisak i kvaliteta života mladih sportaša. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja*, 53 (1), 1-12.
11. Ha A., Jia J., Ng F., Ng YY. (2022). Parent's physical literacy enhances children's values towards physical activity: A serial mediation model. *Psychology of Sport and Exercise*.

12. Jago, R., Davison, K. K., Thompson, J. L., Page, A. S., Brockman, R., i Fox, K. R. (2011). Parental sedentary restriction, maternal parenting style, and television viewing among 10 to 11 year-olds. *Pediatrics*, 128(3), 572-578.
13. Janssen, I., i LeBlanc, A. G. (2010). Systematic review of the health benefits of physical activity and fitness in school-aged children and youth. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 7(40).
14. Kamenjaš, A. i Vidaković Samaržija, D. (2016). Prevalencija i povezanost razine tjelesne aktivnosti i kardiorespiratornog fitnesa kod djece rane školske dobi. *Magistra Iadertina*, 11(1), 35-50.
15. Loprinzi, P. D., i Trost, S. G. (2010). Parental influences on physical activity behavior in preschool children. *Preventive Medicine*, 50(3), 129-133.
16. Lu, Y., Hajifathalian, K., Rimm, E. B., Ezzati, M. i Danaei, G. (2015). Mediators of the effect of body mass index on coronary heart disease: decomposing direct and indirect effects. *Epidemiology*, 26(2), 153-162.
17. Marić, I. (2020). 'UTJECAJ REKREACIJSKIH AKTIVNOSTI NA MENTALNO ZDRAVLJE', *Zdravstveni glasnik*, 6(2), 105-114.
18. Nikolić, I., Marić, Z. i Mraković, S. (2022). Percepcija roditelja o tjelesnoj aktivnosti njihove djece. Promjene paradigme u obrazovanju i nauci. *Subotica: 16. Međunarodna naučna konferencija*, 139-145.
19. Petrić, V., Holik, I., Blažević, I. i Vincetić, N. (2019). Povezanost edukacije roditelja i djece predškolske dobi o važnosti kretanja i razine tjelesne aktivnosti. *Medica Jadertina*, 49 (2), 85-93.
20. Selestrin, Z. i Belošević, M. (2022). Doprinos tjelesne aktivnosti kognitivnom razvoju i mentalnom zdravlju djece i mladih. *Napredak*, 163 (3 - 4), 399-420.
21. Strong, W. B., Malina, R. M., Blimkie, C. J., Daniels, S. R., Dishman, R. K., Gutin, B., ... i Trudeau, F. (2005). Evidence-based physical activity for school-age youth. *The Journal of Pediatrics*, 146(6), 732-737.

Internetske stranice:

1. tjelesni odgoj. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. Pristupljeno 4.9.2024. <<https://www.enciklopedija.hr/clanak/tjelesni-odgoj>>
2. U.S. Department of Education. National Center for Education Statistics (2020). Fathers' and Mothers' Involvement in Their Children's Schools by Family Type and Resident Status. Pristupljeno 18.9.2024 < <https://nces.ed.gov/pubs2001/2001032.pdf>>
3. World Health Organization (2020). Guidelines on physical activity and sedentary behaviour for children and adolescents. Pristupljeno 5.9.2024. <<https://bjsm.bmj.com/content/54/24/1451>>
4. World Health Organization (2022). Physical activity. Pristupljeno 7.9.2024. < <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/physical-activity>>

PRILOZI

Prilog 1. Anketni upitnik

Poštovani,

Davor Andrić, polaznik diplomskog studija na Kineziološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu provodi istraživanje s temom "Karakteristike i ponašanja roditelja kao prediktori bavljenja sportom djece mlađe školske dobi". Dobiveni podatci koristit će se za izradu diplomskoga rada. Anketa je anonimna i molimo Vas da iskreno odgovorite na postavljena pitanja. Sudjelovanje u ovom istraživanju je dobrovoljno i možete odustati u svakom trenutku istraživanja. Za ispunjavanje upitnika bit će Vam potrebno maksimalno 10 minuta.

Unaprijed se zahvaljujem na Vašoj suradnji kao i vremenu koje ćete izdvojiti za popunjavanje ovog upitnika. Ukoliko imate bilo kakvih pitanja možete se obratiti na e-mail adresu: dvandric@gmail.com

1. Molimo označite kojeg ste spola:

1. Muškog
2. Ženskog

2. Koliko imate godina?

1. Od 25 do 30 godina
2. Od 31 do 36 godina
3. Od 37 do 42 godine
4. Od 43 do 47 godina

3. Kojeg je spola Vaše dijete?

1. Muškog
2. Ženskog

4. Koliko godina ima Vaše dijete?

1. Devet
2. Deset
3. Jedanaest

6. Molimo označite u kojoj županiji trenutno živite?:

(Ponuđen padajući izbornik županije Republike Hrvatske)

7. Imate li osobno iskustvo bavljenja sportom?

1. Da → Postaviti pitanja 8 i 9
2. Ne → Prijeći na pitanje 10

8. Molimo upišite kojim sportom ste se najučestalije bavili, odnosno, kojim sportom se najučestalije bavite?

9. Bavite li se, odnosno, jeste li se sportom bavili u većoj mjeri rekreativno ili natjecateljski?

1. Rekreativno
2. Natjecateljski

10. Molimo upišite kojim se sportom najučestalije bavi Vaše dijete?

11. Bavi li se tim sportom Vaše dijete u većoj mjeri rekreativno ili natjecateljski?

1. Rekreativno
2. Natjecateljski

12. Jeste li pokušali prenijeti vlastite vještine sporta na svoje dijete?

1. Da → Postaviti pitanje 13
2. Ne → Prijeći na pitanje 14

13. Smatrate li da je to što ste prenosili svoje sportske vještine na dijete njemu/njoj pomoglo u sportskom napredovanju?

1. Da
2. Djelomično
3. Ne

14. Jeste li pokušali prenijeti navike zdravog života na svije dijete?

1. *Da*
2. *Djelomično*
3. *Ne*

15. U kojoj ste mjeri Vi osobno uključeni u sportske aktivnosti Vašeg djeteta?

1. *Uopće nisam*
2. *U manjoj mjeri*
3. *U osrednjoj mjeri*
4. *U velikoj mjeri*
5. *U izrazito velikoj mjeri*

16. Pružate li emocionalnu podršku djetetu vezano uz bavljenje sportom? (npr. redovito razgovarate s djetetom o sportskim aktivnostima, potičete ga/ju i ohrabrujete, prisustvujete utakmicama i sl.)?

1. *Uopće ne*
2. *U manjoj mjeri*
3. *U osrednjoj mjeri*
4. *U velikoj mjeri*
5. *U izrazito velikoj mjeri*

17. Kako reagirate kada Vaše dijete izrazi nezadovoljstvo ili frustraciju zbog sporta?

1. *Nudim pomoć u rješavanju problema*
2. *Ohrabrujem ga/ju da nastavi*
3. *Pružam utjehu*
4. *Pustim ga/ju da to prođe*
5. *Razgovaramo o problemu*

18. Kako reagirate na kritike koje dijete dobije od trenera ili suigrača?

1. *Branim dijete od kritika pred trenerima ili drugim ljudima*
2. *Ne obraćam pažnju*
3. *Potičem dijete da uči iz njih*
4. *Razgovaram s djetetom o kritikama*

19. Na koji način reagirate kada Vaše dijete izrazi želju za odustajanjem od sporta kojim se trenutno bavi?

1. Ne reagiram
2. Osjećam se razočarano
3. Podržavam ga ju u toj odluci
4. Potičem ga ju da nastavi
5. Razgovaramo o razlozima mogućim rješenjima

20. Koliko često dijelite svoja iskustva ili priče iz vlastitih sportskih aktivnosti ili hobija s djetetom?

1. Nikad
2. Rijetko
3. Ponekad
4. Često
5. Uvijek

21. Koliko ste spremni prilagoditi svoj raspored kako biste podržali dijete u sportskim aktivnostima?

1. Uopće nisam
2. U manjoj mjeri
3. U osrednjoj mjeri
4. U velikoj mjeri
5. U izrazito velikoj mjeri

22. U kojoj ste mjeri zabrinuti kada Vaše dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih obveza?

1. Nimalo
2. Malo
3. Umjereno
4. Vrlo
5. Izuzetno

23. Koliko često vozite svoje dijete na treninge/natjecanja?

1. Nikad
2. Jednom tjedno
3. Dva puta tjedno
4. Tri puta tjedno
5. Uvijek

24. *Smatrate li da su troškovi bavljenja sportom (npr. plaćanje treninga, kupovina sportske opreme, vožnja na/s natjecanja) previsoki u odnosu na Vaš kućni budžet?*

1. *Nisu uopće*
2. *Djelomično*
3. *Jesu*

25. *Kako biste ocijenili materijalnu podršku (npr. kupovinu opreme, plaćanje treninga i sl.) koju pružate djetetu za bavljenje sportskim aktivnostima?*

1. *Izrazito niska*
2. *Niska*
3. *Osrednja*
4. *Visoka*
5. *Izrazito visoka*

POPIS GRAFIKONA I TABLICA

Popis grafikona

Grafikon 1. Razina slaganja sa pitanjem namijenjenim mjerenju razine uključenosti roditelja u sportske aktivnosti djece	21
Grafikon 2. Razina emocionalne podršku djetetu vezano uz bavljenje sportom	22
Grafikon 3. Način roditeljske reakcije kada dijete izrazi nezadovoljstvo ili frustraciju zbog sporta	22
Grafikon 4. Način roditeljske reakcije kada dijete dobije kritike od trenera ili suigrača	23
Grafikon 5. Način roditeljske reakcije kada dijete izrazi želju za odustajanjem od sporta kojim se trenutno bavi	24
Grafikon 6. Učestalost dijeljenja svojih iskustava ili priča iz vlastitih sportskih aktivnosti ili hobija s djetetom	25
Grafikon 7. Spremnost prilagođavanja roditeljskog rasporeda kako bi podržali dijete u sportskim aktivnostima	26
Grafikon 8. Razina zabrinutosti kada dijete mora žrtvovati vrijeme s obitelji ili prijateljima zbog sportskih obveza	27
Grafikon 9. Učestalost voženja djeteta na treninge/natjecanja	28
Grafikon 10. Razina materijalne podrške za sportske aktivnosti djece	29

Popis tablica

Tablica 1. Socio-demografska struktura ispitanih roditelja i njihove djece	15
Tablica 2. Razlike u analiziranim nominalnim varijablama između djece koja se sportom bave natjecateljski i rekreativno	30
Tablica 3. Razlike u analiziranim kvantitativnim varijablama između djece koja se sportom bave natjecateljski i rekreativno	33
Tablica 4. Razlike u analiziranim ordinalnim varijablama između djece koja se sportom bave natjecateljski i rekreativno	34
Tablica 5. Razlike u razini uključenosti u sportske aktivnosti djece između majki i očeva.....	35
Tablica 6. Razlike u razini emocionalne i operativne podrške između očeva i majki	37
Tablica 7. Razlike u razini materijalne podrške između majki i očeva	38